

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

**Кафедра тактичної та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 3**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ до практичних занять

навчальної дисципліни «Безпека дорожнього руху» обов'язкова компонента
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 – Правоохоронна діяльність

Вінниця 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
факультету №3
Протокол від 29.08.2023 №8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
зі спеціальних дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 №7

Розглянуто на засіданні кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 протокол від 29.08.2023 №17

Розробники:

Т.в.о. завідувача кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3, кандидат педагогічних наук, доцент, капітан поліції Боровик М.О.

Доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3, кандидат технічних наук, доцент Власенко І.В.

Викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Іванченко О.М.

Рецензенти:

Старший викладач циклу вогневої та фізичної підготовки Вінницького вищого професійного училища Департаменту поліції охорони підполковник поліції Несмачний В.П.;

Провідний фахівець центру післядипломної освіти кандидат юридичних наук Овчаренко І.М.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Література, сторінки	Вид контролю
	Всього	з них:						
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота		
Семестр № 1								
Тема № 1. Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху	14			8		6		ПК (залік)
Тема № 2. Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики	14			8		6		
Тема № 3. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху	14			8		6		
Тема № 4. Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху	18			12		6		
Тема № 5. Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Дії патрульного при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди	10			4		6		
Тема № 6. Визначення та фіксація фактичних даних. Встановлення особи, чії дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди	10			4		6		
Тема № 7. Огляд на стан сп'яніння. Принцип роботи та призначення алкотестера	10			4		6		
Всього за семестр	90			48		42		

2.Методичні вказівки до практичних занять.

Тема № 1: « Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 1: «Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння понять які стосуються безпеки дорожнього руху та правильного їх відображення на тренувальному стенді.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Поняття «безпечних дорожніх факторів». Окремі види.
2. **Порушення правил дорожнього руху та їх наслідки.**

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>
5. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення заняття:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Поняття «безпечних дорожніх факторів». Окремі види: <p>Безпечна дистанція - відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смузі, яка у разі його раптового гальмування або зупинки дасть можливість водієві транспортного засобу, що рухається позаду, запобігти зіткненню без здійснення будь-якого маневру.</p> <p>Безпечна швидкість - швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах.</p> <p>Безпечний інтервал відстань між боковими частинами транспортних засобів, що рухаються, або між ними та іншими об'єктами, за якої гарантована безпека дорожнього руху.</p> <p>Видимість у напрямку руху — максимальна відстань, на якій з місця водія можна</p>	40	<p>Викладач роз'яснює, що поняття «безпечних дорожніх факторів» виділяє з їх змісту такі характерні ознаки:</p> <p>а) безпечність; б) організованість дій (практичні навички); в) уважність; г) дотримання вимог ПДР;</p> <p>Зазначити, що –дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p>

<p>чітко розпізнати межі елементів дороги та розміщення учасників руху, що дає змогу водієві орієнтуватися під час керування транспортним засобом, зокрема для вибору безпечної швидкості та здійснення безпечного маневру.</p> <p>Вимушена зупинка — припинення руху транспортного засобу через його технічну несправність чи небезпеку, яка спричиню на вантажем, який перевозиться, станом учасника дорожнього руху, появою перешкоди для руху.</p> <p>Гальмовий шлях — відстань, що проходить транспортний засіб під час екстреного гальмування з початку здійснення впливу на орган керування гальмовою системою (педаль, рукоятку) до місця його зупинки.</p> <p>Дорожньо-транспортна пригода — подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинула бо поранені люди чи завдані матеріальні збитки.</p> <p>Дорожні умови — сукупність факторів, що характеризують (з урахуванням пори року, періоду доби, атмосферних явищ, освітленості дороги) видимість у напрямку руху, стан поверхні проїзної частини (чистота, рівність, шорсткість, зчеплення), а також її ширину, величину похилів на спусках і підйомах, віражів і заокруглень, наявність</p>	
---	--

<p>тротуарів або узбіч, засобів організації дорожнього руху та їх стан.</p> <p>Дорожня обстановка — сукупність факторів, що характеризуються дорожніми умовами, наявністю перешкод на певній ділянці дороги, інтенсивністю і рівнем організації дорожнього руху (наявність дорожньої розмітки, дорожніх знаків, дорожнього обладнання, світлофорів та їх стан), які повинен урахувати водій під час вибору швидкості, смуги руху та прийомів керування транспортним засобом.</p> <p>Залишення місця дорожньо-транспортної пригоди — дії учасника дорожньо-транспортної пригоди, спрямовані на приховання факту такої пригоди або обставин її скоєння, які спричинили необхідність проведення поліцейськими заходів щодо встановлення (розшуку) цього учасника та (або) розшуку транспортного засобу.</p> <p>Засліплення — фізіологічний стан водія внаслідок дії світла на його зір, коли водій об'єктивно не має можливості виявити перешкоди чи розпізнати межі елементів дороги на мінімальній відстані.</p> <p>Маневрування (маневр) — початок руху, перестроювання транспортного засобу в русі з однієї смуги на іншу, поворот праворуч чи ліворуч, розворот,</p>	
--	--

<p>з'їзд з проїзної частини, рух заднім ходом.</p> <p>Небезпека для руху — зміна дорожньої обстановки (у тому числі поява рухомого об'єкта, який наближається до смуги руху транспортного засобу чи перетинає її) або технічного стану транспортного засобу, яка загрожує безпеці дорожнього руху і змушує водія негайно зменшити швидкість або зупинитися. Окремим випадком небезпеки для руху є рух межах смуги транспортного засобу іншого транспортного засобу назустріч загальному потоку.</p> <p>Недостатня видимість — видимість дороги в напрямку руху менше 300 м у сутінках, в умовах туману, дощу, снігопаду тощо.</p> <p>Обгін — випередження одного або кількох транспортних засобів, пов'язане з виїздом на смугу зустрічного руху.</p> <p>Обмежена оглядовість — видимість дороги в напрямку руху, яка обмежена геометричними параметрами дороги, придорожніми інженерними спорудами, насадженнями та іншими об'єктами, а також транспортними засобами.</p> <p>Оглядовість — об'єктивна можливість бачити дорожню обстановку з місця водія.</p> <p>Острівець безпеки — технічний засіб регулювання дорожнього руху на наземних</p>	
---	--

	<p>пішохідних переходах, конструктивно виділений над проїзною частиною дороги та призначений як захисний елемент для зупинки пішоходів під час переходу проїзної частини дороги. До острівця безпеки належить частина розділювальної смуги, через яку пролягає пішохідний перехід.</p> <p>Перешкода для руху — нерухомий об'єкт у межах смуги руху транспортного засобу або об'єкт, що рухається попутно в межах цієї смуги (за винятком транспортного засобу, що рухається назустріч загальному потоку транспортних засобів) і змушує водія маневрувати або зменшувати швидкість аж до зупинки транспортного засобу.</p>		
2. 2	<p>Порушення ПДР та їх наслідки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Порушення безпечної швидкості руху - Порушення правил маневрування - Перехід через проїзну частину в невстановленому місці - Порушення правил проїзду перехресть - Вїїзд на смугу зустрічного руху - Недотримання дистанції - Керування у нетверезому стані - Порушення проїзду пішохідних переходів - Неочікуваний вихід пішохода на проїзну частину - Пішоходи у нетверезому стані 	25	<p>Студентам роз'яснюється, що порушення безпечних факторів часто призводить до негативних наслідків які тягнуть за собою різні види відповідальності залежно від наслідків які настали.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів негативних наслідків які можуть настати при різних варіантах порушення ПДР.</p>

	Інші причини		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Вивчити основні поняття які забезпечують БДР

Тема № 1: «Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 2: «Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- Навчитися моделювати свою поведінку під час виникнення ДТП та знизити негативні наслідки.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Поняття та види «ДТП».
2. Фактори які впливають на зниження негативних наслідків при виникненні ДТП.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Поняття та види «ДТП»: Дорожньо-транспортна пригода — подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки. До видів ДТП належать: — зіткнення; — перекидання; — наїзд. Зіткнення — це ситуація, коли транспортні засоби, що рухалися, зіштовхнулися між собою, або з рухомим залізничним потягом, або з транспортним засобом, що раптово зупинився. Зіткнення можуть бути зустрічні, попутні, бокові. Перекидання — це ситуація, під час якої транспортний засіб, що рухався, перекинувся. Перекидання може статися через несприятливі погодні умови, технічну несправність, неправильне розміщення або закріплення	40	<p>Викладач пояснює особливості поняття «ДТП» виділяє види та характерні ознаки.</p> <p>Викладач нагадує, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p>

	<p>вантажу, через неправильне керування.</p> <p>Транспортний засіб може наїхати на нерухомий предмет (стовп, дерево, огорожу, будинок, купу будівельних матеріалів тощо) або врізатися в нього.</p> <p>Наїзд на пішохода — це ситуація, під час якої: транспортний засіб, що рухався, наїхав на людину; людина зіштовхнулася з транспортним засобом, що рухався; людина постраждала від зіткнення з вантажами (або частинами транспортного засобу), що виступають за габарити цього транспортного засобу.</p> <p>До наїздів на пішоходів також належать наїзди на людей, які катаються на лижах, санчатах, ковзанах, самокатах, які рухаються в інвалідних візках без двигуна, на дітей, що катаються на триколісних велосипедах.</p> <p>Наїзд на велосипедиста — це ситуація, під час якої транспортний засіб, що рухався, наїхав на велосипедиста або той сам зіштовхнувся з транспортним засобом, що рухався.</p>		
2. 2	<p>3. Фактори які впливають на зниження негативних наслідків при виникненні ДТП.</p> <p>Головним елементом забезпечення безпеки є: пристебнуті паски безпеки, бо це погашає інерцію тіла</p>	25	<p>Студентам роз'яснюється, що порушення безпечних факторів часто призводить до негативних наслідків які тягнуть за собою різні види відповідальності залежно від наслідків які настали.</p>

<p>людини і рятує від сильного удару. Адже саме травми, отримані від зіткнення з приладовою панеллю і кермом, частіше за інші виявляються смертельними. Крім того, при перевертанні машини пасок безпеки майже завжди рятує від переломів, травм голови і пошкодження хребта.</p> <p>Для того щоб урятуватися в аварії лоб-у-лоб або при зіткненні з нерухомою перешкодою, слід упертися руками і ногами в площину перед собою. Голову обов'язково потрібно втягнути в плечі, підборіддя — притиснути до грудей. На задньому сидінні можна також упертися плечема спинку переднього сидіння.</p> <p>Удар по автомобілю ззаду частіше за інші ДТП призводить до смертельних переломів шийних хребців. У таких випадках рятують життя добре відрегульовані підголівники. Коли ж їх немає, то наїзди ззаду можна відчуті менше, якщо швидко сповзти нижче, і впертися потилицею в спинку сидіння. У цьому випадку водій і пасажери повинні голову і тулуб притиснути до сидіння.</p> <p>Удар по автомобілю з боку дуже травматичний для людей, навіть якщо сила його невелика. Треба впертися ногами в підлогу, а голову захищати руками,</p>	<p>Провести розбір наслідків які можуть настати.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення факторів які впливають на зниження негативних наслідків при виникненні ДТП.</p> <p>Викладач вислуховує відповіді студентів і звертає увагу на те, що необхідно робити для зниження негативних наслідків при виникненні ДТП</p>
--	--

	<p>максимально втягнув ший ї в плечі. На задньому сидінні можна схопитися за спинку переднього.</p> <p>При перекиданні автомобіля важливо захистити голову і шию. На задньому сидінні, наприклад, доцільно прийняти горизонтальне положення і що сили схопитися за спинку переднього крісла. У разі перекидання автомобіля не «розпирхатися» руками й ногами в салоні, а згрупуватися, ухопитися руками за сидіння і що сили притиснуться до нього.</p>		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Змодельовати схему виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

Тема № 1: «Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 3: « Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння понять які стосуються безпеки дорожнього руху та правильного їх відображення на тренувальному стенді.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Основні причини виникнення проблем у галузі безпеки дорожнього руху в Україні.
2. Складові безпеки дорожнього руху в Україні.

Література:

1. Конвенція «Про дорожній рух» (Відень 08.11.1968).
2. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487.
3. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490.
4. Про введення в дію Закону України «Про дорожній рух» : Постанова Верховної ради України № 2953-ХІІ (2953-12) від 28.01.93 «(зі змінами із Законом № 586-VI(586-17) від 24.09.2008.
5. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229.
6. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
7. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. Закон України «Про Національну поліцію» 02.07.2015 № 580-VIII
8. Дисциплінарний статут Національної поліції України (затверджений Законом України від 15 березня 2018 року № 2337-VIII)
9. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.

Матеріально - технічне забезпечення занять:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

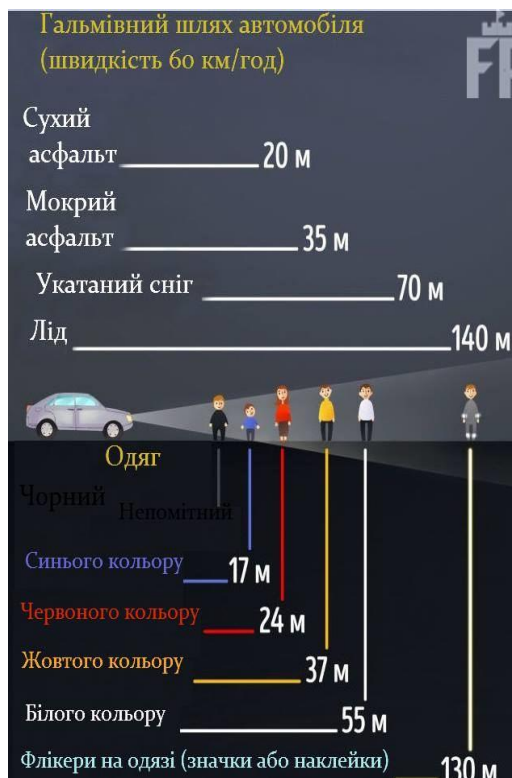
№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<p>- проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття.</p> <p>- доведення теми, мети та навчальних питань заняття.</p>		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>Основними причинами виникнення проблем у галузі безпеки дорожнього руху в Україні є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відсутність головного міжвідомчого органу з безпеки дорожнього руху, а отже, відсутня цілісна система державного управління безпекою дорожнього руху, нечіткий розподіл функцій, наявність конфлікту інтересів, низький рівень інституціональної спроможності органів державної влади щодо аналізу, планування та діяльності у зазначеній сфері; • недосконалість правового механізму та нормативно-правового регулювання у сфері безпеки дорожнього руху; • невизначеність основних напрямів та стандартів безпеки дорожнього руху; • відсутність обґрунтованої економічної оцінки вартості життя, здоров'я та завданої економіці шкоди від дорожньо-транспортних пригод; • відсутність фінансування або механізму фінансування, спрямованого на запобігання та зниження рівня аварійності, зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод з тяжкими наслідками; 	40	<p>Викладач зазначе, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p> <p>Викладач пояснює, як безпека дорожнього руху знижується від наявних недоліків в правовій та організаційній направленості по контролю та безпекою руху.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • недосконалість системи збору інформації про дорожньо-транспортні пригоди, її обробки, дослідження та аналізу; • недостатня відповідність розвитку вулично-дорожньої мережі та її стану інтенсивності транспортного та пішохідного руху; • недоступність транспорту та транспортної інфраструктури для осіб з інвалідністю; • невідповідність швидкісних режимів та надмірна швидкість руху автомобілів, особливо у зонах населених пунктів; • низький рівень підготовки водіїв та відсутність механізму здійснення ефективного контролю за діяльністю автошкіл; • недосконалість порядку здійснення контролю за виконанням законодавства в частині дотримання правил дорожнього руху, особливо щодо осіб, які керують транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння та перевищують швидкість; • відсутність системи державного нагляду за транспортними засобами та їх відповідністю технічним вимогам сучасних стандартів безпеки; • низький рівень виховання суспільства у сфері безпеки дорожнього руху, власної відповідальності та дотримання правил дорожнього руху; • відсутність ефективної системи сповіщення про 		
--	--	--

	дорожньо-транспортні пригоди та екстреної допомоги постраждалим унаслідок дорожньо-транспортних пригод.		
2. 2	<p>Основні складові безпеки дорожнього руху</p> <p>Головними складовими безпеки дорожнього руху, що залежать від водія, є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • безпечний інтервал, • безпечна дистанція, • безпечна швидкість. • Гальмівний шлях <p>За умови їх дотримання водієм, не виникає аварійної ситуації з його вини. А у випадку виникнення аварійної ситуації з вини іншого водія, за рахунок інтервалу, дистанції та швидкості ми маємо змогу уникнути ДТП без маневрування.</p>	25	<p>Студентам роз'яснюється, що порушення безпечних факторів часто призводить до негативних наслідків які тягнуть за собою різні види відповідальності залежно від наслідків які настали.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів негативних наслідків які можуть настати при різних варіантах порушення ПДР.</p> <p>Викладач, пояснює студентам особливості зміни гальмівного шляху при ожеледиці, мокрому дорожньому покритті.</p> <p>Студенти проводять аналіз зміни гальмівного шляху при ожеледиці та зливі(мокре покриття) на різних швидкісних режимах</p> <p>Студенти проводять аналіз зміни видимості при складних погодних умовах (туман, зливи)</p>

	<p>Залежність безпеки на дорозі при співвідношенні: водія,автомобіля, дороги та середовища (ВАДС) В-водій А-автомобіль Д- дорога С-середовище Водій зобов'язаний знати та дотримуватись правил дорожнього рух для максимального забезпечення безпеки дорожнього руху. Крім того обов'язковою вимогою є вміння водіння безпечно та вміло керувати транспортним засобом. Автомобіль повинен бути в справному технічному стані та бути підготовленим під відповідні сезонні умови та особливості його експлуатації. Безпека руху на дорозі залежить від якості дорожнього покриття, освітлення , завантаженості. Водій повинен бути готовим до будь-яких погодних умові у тому числі ускладнених (туман, проливний дощ, сніг, град, ожеледиця), температурних режимів.</p>		
Заключна частина 5 хв.			
3.1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2	Завдання на самопідготовку.	2	Вивчити основні поняття які забезпечують БДР

Тема № 1: «Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 4: « Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- сформулювати у студентів розуміння понять які стосуються безпеки дорожнього руху та правильного їх відображення на тренувальному стенді.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

- 1.Повторення основних причини виникнення проблем у галузі безпеки дорожнього руху в Україні.
- 2.Повторення складових безпеки дорожнього руху в Україні.

Література:

1. Конвенція «Про дорожній рух» (Відень 08.11.1968).
2. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487.
3. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490.
4. Про введення в дію Закону України «Про дорожній рух» : Постанова Верховної ради України № 2953-ХІІ (2953-12) від 28.01.93 «(зі змінами із Законом № 586-VI(586-17) від 24.09.2008.
5. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229.
6. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
7. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII.**Закон України «Про Національну поліцію» 02.07.2015 № 580-VIII**
8. Дисциплінарний статут Національної поліції України (затверджений Законом України від 15 березня 2018 року № 2337-VIII)
9. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.

Матеріально - технічне забезпечення заняття:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

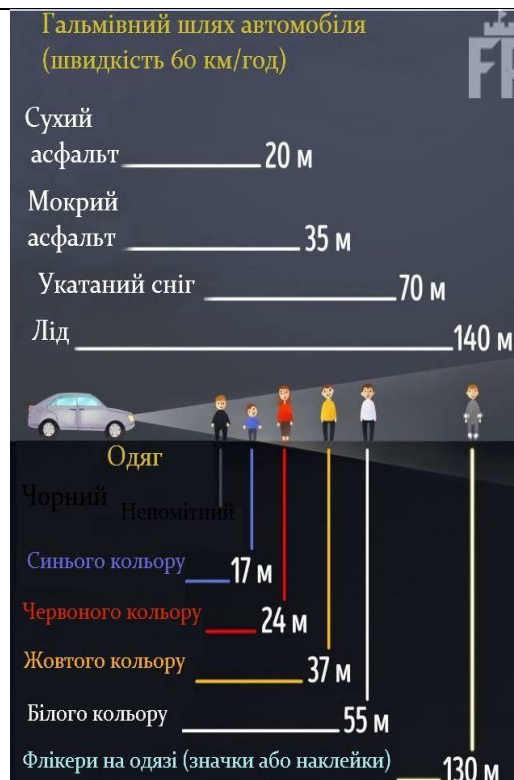
ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Основними причинами виникнення проблем у галузі безпеки дорожнього руху в Україні є: <ul style="list-style-type: none"> • відсутність головного міжвідомчого органу з безпеки дорожнього руху, а отже, відсутня цілісна система державного управління безпекою дорожнього руху, нечіткий розподіл функцій, наявність конфлікту інтересів, низький рівень інституціональної спроможності органів державної влади щодо аналізу, планування та діяльності у зазначеній сфері; • недосконалість правового механізму та нормативно-правового регулювання у сфері безпеки дорожнього руху; • невизначеність основних напрямів та стандартів безпеки дорожнього руху; • відсутність обґрунтованої економічної оцінки вартості життя, здоров'я та завданої 	40	<p>Викладач зазначе, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p> <p>Викладач пояснює, як безпека дорожнього руху знижується від наявних недоліків в правовій та організаційній направленості по контролю та безпекою руху.</p>

<p>економіці шкоди від дорожньо-транспортних пригод;</p> <ul style="list-style-type: none"> • відсутність фінансування або механізму фінансування, спрямованого на запобігання та зниження рівня аварійності, зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод з тяжкими наслідками; • недосконалість системи збору інформації про дорожньо-транспортні пригоди, її обробки, дослідження та аналізу; • недостатня відповідність розвитку вулично-дорожньої мережі та її стану інтенсивності транспортного та пішохідного руху; • недоступність транспорту та транспортної інфраструктури для осіб з інвалідністю; • невідповідність швидкісних режимів та надмірна швидкість руху автомобілів, особливо у зонах населених пунктів; • низький рівень підготовки водіїв та відсутність механізму здійснення ефективного контролю за діяльністю автошкіл; • недосконалість порядку здійснення контролю за виконанням законодавства в частині дотримання правил дорожнього руху, особливо щодо осіб, які керують транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння та перевищують швидкість; • відсутність системи державного нагляду за транспортними засобами та їх відповідністю технічним 		
---	--	--

	<p>вимогам сучасних стандартів безпеки;</p> <ul style="list-style-type: none"> • низький рівень виховання суспільства у сфері безпеки дорожнього руху, власної відповідальності та дотримання правил дорожнього руху; • відсутність ефективної системи сповіщення про дорожньо-транспортні пригоди та екстреної допомоги постраждалим унаслідок дорожньо-транспортних пригод. 		
2.2	<p>Основні складові безпеки дорожнього руху</p> <p>Головними складовими безпеки дорожнього руху, що залежать від водія, є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • безпечний інтервал, • безпечна дистанція, • безпечна швидкість. • Гальмівний шлях <p>За умови їх дотримання водієм, не виникає аварійної ситуації з його вини. А у випадку виникнення аварійної ситуації з вини іншого водія, за рахунок інтервалу, дистанції та швидкості ми маємо змогу уникнути ДТП без маневрування.</p>	25	<p>Студентам роз'яснюється, що порушення безпечних факторів часто призводить до негативних наслідків які тягнуть за собою різні види відповідальності залежно від наслідків які настали.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів негативних наслідків які можуть настати при різних варіантах порушення ПДР.</p> <p>Викладач, пояснює студентам особливість зміни гальмівного шляху при ожеледиці, мокрому дорожньому покритті.</p> <p>Студенти приводять аналіз зміни гальмівного шляху при ожеледиці та зливі(мокре покриття) на різних швидкісних режимах</p>

Залежність безпеки на дорозі при співвідношенні:
водія, автомобіля, дороги та середовища (ВАДС)
В-водій
А-автомобіль
Д- дорога
С-середовище
Водій зобов'язаний знати та дотримуватись правил дорожнього руху для максимального забезпечення безпеки дорожнього руху.
Крім того обов'язковою вимогою є вміння водіння безпечно та вміло керувати транспортним засобом.
Автомобіль повинен бути в справному технічному стані та бути підготовленим під відповідні сезонні умови та особливості його експлуатації.
Безпека руху на дорозі залежить від якості дорожнього покриття, освітлення, завантаженості.

Студенти проводять аналіз зміни видимості при складних погодних умовах (туман, зливи)

	Водій повинен бути готовим до будь-яких погодних умові у тому числі ускладнених (туман, проливний дощ, сніг, град, ожеледиця), температурних режимів.		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Вивчити основні поняття які забезпечують БДР

Тема № 2: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики»

Практичне заняття № 1: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у патрульних (студентів) розуміння понять які стосуються безпеки дорожнього руху та правильного їх відображення на тренувальному стенді.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Основні причини виникнення ДТП.
2. Рекомендації щодо профілактики ДТП.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<ul style="list-style-type: none"> - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>1.Основні причини виникнення ДТП.</p> <p>Статистика ДТП в Україні зовсім невтішна. Причому практично всі автолюбители роблять ті самі помилки, внаслідок чого стаються аварії. Тому пропонуємо розглянути їх, щоб надалі здійснювати роботу щодо зниження випадків виникнення ДТП.</p> <p>Невиправдано ризикована поведінка і усвідомлене порушення правил дорожнього руху, мабуть, найпоширеніша причина ДТП. Сюди можна віднести ігнорування дорожніх знаків і сигналів світлофора, зміну смуги руху без увімкненого «поворотника», підрізання тощо.</p> <p>Пропонується обговорити основні причини ДТП в Україні, для цього Ви будете працювати в 5 малих групах по 3-4 особи.</p> <p>Будь ласка, представник кожної підгрупи, візьміть листи для флап-чарту та теми для презентації. Вам необхідно протягом 15 хвилин сформулювати чинники, які призводять до даного виду ДТП, заходи профілактики, які вже реалізовані в державі та ті, які можна доцільно впровадити.</p> <p>Водіння в нетверезому вигляді. На жаль, в Україні керування автомобілем у стані алкогольного сп'яніння вважається мало не нормою для багатьох</p>	40	<p><i>Виступ викладача</i></p> <p>Викладач роз'яснює, що ДТП виникає із-за ряду причин: -порушень ПДР, -проблем з технічним станом транспортного засобу, -зовнішніх факторів.</p> <p>Зазначити, що дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p> <p>Викладач розподіляє групу на малі підгрупи по 3-4 особи та роздає завдання</p> <p>У підсумку відбувається обговорення стану профілактики ДТП за зазначеними групами причин.</p>

<p>водіїв. Саме водіння в нетверезому вигляді призводить до найтяжчих наслідків. Через алкоголь у крові водій схильний до втрати контролю над своїми вчинками. Крім того, часто з'являється невинуватда самовпевненість, сповільнюється реакція, притупляється увага і погіршується здатність аналізувати те, що відбувається навколо.</p> <p><i>Перевищення швидкості.</i> На жаль, чимало водіїв люблять поганяти, але при цьому не беруть до уваги дорожні умови та обстановку. Обирати швидкість потрібно залежно і від дорожніх умов та обстановки (зокрема, виду, стану й ухилу дороги), видимості й оглядовості, технічного стану авто, погоди тощо.</p> <p><i>Неуважне водіння.</i> У цю категорію входить неуважне ставлення автолюбителів до інших учасників дорожнього руху, зокрема пішоходів, а також поверхневе спостереження за дорожньою ситуацією. Крім того, розмови телефоном, вживання їжі за кермом, чи просто банальні розмови з пасажирями (особливо це стосується водіїв з невеликим стажем) – теж можуть стати причиною ДТП.</p> <p><i>Неадекватна поведінка в екстремальних ситуаціях.</i> Найбільшою небезпекою тут є автомобілісти-початківці або ті, хто дуже рідко виїжджає на дорогу, так звані «дачники», оскільки вміння уникати аварій приходить тільки з досвідом. Найголовніше в таких ситуаціях – не панікувати, зібратися з думками і</p>	
--	--

сконцентруватися на машині і дорожній обстановці.

Недотримання дистанції.

Таке порушення може призвести до наїзду на транспортний засіб, що їде попереду. У населених пунктах необхідно дотримуватися дистанції з розрахунку 0,5 м на 1 км/год од швидкості, поза населеними пунктами та під час ускладнених погоднім умов – 1 м на 1 км/год. Однак ці величини стосуються тих випадків, коли дорога рівна та суха. В інших умовах дистанцію потрібно обирати так, щоб у разі раптового зупинення ТЗ, що рухається попереду, можна було вчасно зупинити і свій автомобіль.

Недотримання інтервалу.

Порушення правил обгону. Обгін – один із найвідповідальніших і найчастіших маневрів, пов'язаний із підвищеною швидкістю і обмеженою оглядовістю. Часто наслідком неправильного обгону стає лобове зіткнення. Під час цього маневру необхідно точно розраховувати безпечну дистанцію між машинами і обов'язково вмикати відповідний попереджувальний сигнал. Обганяти можна тільки в тому разі, якщо є можливість перевищити швидкість під час обгону транспортного засобу не менше ніж на 15 км/год од, а його водій не має наміру змінювати напрямок руху (тому дуже важливо заздалегідь знати наміри водія ТЗ, який ви обганяєте).

Утім, винуватцями ДТП стають не тільки водії.

Недисциплінованість пішоходів – ще одна причина багатьох аварій. В

	<p>Україні саме через безтурботність пішоходів стається кожна третя ДТП (перехід дороги в недозволеному місці, несподіваний вихід на проїжджу частину тощо).</p> <p><i>Пасажири</i> також можуть відволікати водія, що є негативною умовою безпечного управління транспортним засобом.</p> <p><i>Підсумкова репліка тренера.</i></p> <p>Наостанок зазначимо, всі вищезазначені причини аварій безперервно спричиняють колосальні наслідки і втрати. До слова, в деяких європейських країнах періодично фіксують дні без ДТП або дні без постраждалих в аваріях. А щодо нас, то до кого моменту ми повинні прийти.</p>		
2. 2	<p>Рекомендації щодо профілактики ДТП.:</p> <p>Розібравши основні рекомендації щодо запобігання виникнення дорожньо-транспортних пригод. Частково вони перетинаються з тими, що ми сформулювали у попередній вправі.</p> <p>Зараз групою буде здійснений мозковий штурм. Це означає, що в ході обговорення завдання усі повинні висловити свою думку. Кожна пропозиція приймається спочатку без обговорення і фіксується на фліп-чарті. Потім ми обговорюємо варіанти і за підсумками голосування залишаємо три найбільш доцільні.</p> <p>Завдання:</p> <p>а) з'ясувати де, коли і яким чином громадяни отримують інформацію про те, що захід профілактики ДТП важливий для забезпечення безпеки дорожнього руху;</p>	25	<p>Виступ викладача.</p> <p>Студентам роз'яснюється основні рекомендації щодо запобігання виникнення дорожньо-транспортних пригод.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати.</p> <p>Викладач застосовує метод мозкового штурму.</p> <p>Вся група приймає активну участь в опитуванні. Вони отримують завдання щодо визначення особливостей профілактики ДТП.</p>

	<p>б) які причини того, що громадяни виконують захід профілактики ДТП;</p> <p>в) які причини того, що громадяни не виконують захід профілактики;</p> <p>г) що можна зробити для підсилення превентивного впливу заходу профілактики ДТП?</p> <p>Перелік заходів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • утримання транспортних засобів та іншого обладнання автомобільного транспорту в належному технічному стані, забезпечення проведення в установленому порядку технічного огляду; • виконання правил безпеки при проїзді перехресть; • своєчасне повідомлення про водія, який знаходиться у стані алкогольного сп'яніння; • дотримання правил дорожнього руху, бути особливо уважним у найбільш потенційно-небезпечних місцях; • завжди використовувати ремні безпеки; • запобігання перевищенню встановленої та безпечної швидкості; • запобігання порушень правил обгону ; • виконання правил щодо безпечної дистанції. 		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Вдосконалити отриманні знання стосовно причин виникнення ДТП та їх профілактики.

Тема № 2: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики».

Практичне заняття № 2: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у патрульних (студентів) розуміння понять які стосуються безпеки дорожнього руху та правильного їх відображення на тренувальному стенді.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Презентація заходів профілактики ДТП.
2. Фактори які можуть провокувати аварії.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<ul style="list-style-type: none"> - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		
Основна частина 65хв.			
2. 1	<p>Індивідуальна робота. Презентація заходів профілактики ДТП.</p> <p>Роздаються додаткові причини виникнення ДТП, кожному по одному. Необхідно за 10 хвилин самостійно знайти в мережі Інтернет найбільш яскраве зображення, яке можна використати як соціальну рекламу з профілактики даної причини ДТП.</p> <ul style="list-style-type: none"> - перевищення встановленої швидкості - перевищення безпечної швидкості - невиконання вимог сигналів регулювання - Порушення правил перевезення пасажирів - Порушення правил маневрування - Порушення правил проїзду пішохідних переходів - Порушення правил проїзду зупинок громадського транспорту - Порушення правил користування освітлювальними приладами - Порушення правил надання безперешкодного проїзду - Порушення правил зупинки і стоянки транспортних засобів - Порушення правил проїзду залізничних переїздів - Порушення правил перевезення вантажів - Порушення правил буксирування - Порушення правил обгону - Виїзд на смугу зустрічного руху 	40	<p><i>Виступ викладача</i></p> <p>Викладач роз'яснює умови вправи.</p> <p>Проводить обговорення з студентами стосовно особливостей профілактичної роботи в сфері забезпечення БДР.</p> <p>Викладач розподіляє роботу в групі індивідуально кожному курс унту .</p> <p>Зазначити, що дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Порушення правил проїзду перехресть - управління несправним транспортним засобом - перевтома, сон за кермом - Порушення правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів - Перехід пішоходів в невідповідному місці - невиконання пішоходам сигналів регулювання - несподіваний вихід пішохода на проїжджу частину - нетверезий стан пішоходів - Порушення техніки безпеки пасажиром - Порушення правил утримання автодоріг та вулиць - Порушення вимог ПДР погоничем тварин <p>Результати обговорюються групою, обирається 3 найбільш «сильних» зображення. Група формулює слоган для соціальної реклами.</p>		<p>У підсумку відбувається обговорення стану профілактики ДТП за зазначеними групами причин та умов.</p>
2. 2	<p>Фактори які можуть провокувати аварії:</p> <p>Неуважність.</p> <p>На жаль, ця людська риса у багатьох випадках виявляється великою як для водія, так і для пішохода. Частка секунди може вирішити результат ситуації. Будь-яка помилка (не помітив знак, вчасно не включив поворотник, вибіг на червоне світло світлофора) веде до катастрофи. Пильність за кермом, пасажирів, не відволікаючи водія бесідою і уважність пішохода — нехай не половина, але значна частина зниження ризику ДТП.</p> <p>Досвід.</p> <p>Водійський стаж дозволяє відчувати</p>	25	<p>Виступ викладача.</p> <p>Студентам роз'яснюються основні фактори які можуть провокувати аварії.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати.</p> <p>Вся група приймає активну участь в обговоренні даного питання.</p>

<p>себе комфортніше на дорозі. Легкість в управлінні, невимушеність, правильна і швидка реакція в екстрених ситуаціях — ось навички, одержувані з часом. Брак досвіду, в свою чергу, вимагає підвищеної концентрації і зосередженості на дорозі. При цьому не можна губитися в непередбачених обставинах. Ось, мабуть, самі смішні пояснення причин аварії зі слів новоспечених і «дозрілих» водіїв:</p> <p>«Коли я стояла на перехресті, я випадково переплутала колір світлофора!»</p> <p>«Їхав попереду учасник ДТП несподівано врізався в мене, не попередивши заздалегідь про свої наміри!»</p> <p>«Муха, літаюча близько лобового скла, постійно відволікала мене. Коли я її зловив — не відчув, як врізався в дерево».</p> <p>«Не можу сказати нічого поганого про себе за всі сім років водіння. Просто я ненароком заснув за кермом».</p> <p>Втома.</p> <p>Втома безпосередньо впливає на зосередженість водія на дорозі. Іноді фізично складно побороти той же сон. Особливо небезпечним часом вважається для водія час з 23 до 7 годин. Як правило, людина спить вночі, і в організмі свої закони на цей рахунок. Час з 12 до 14 годин також асоціюється зі сном.</p> <p>Рекомендації для безпечного керування:</p> <ul style="list-style-type: none"> • при тривалих поїздках робити необхідну перерву кожні дві години; • пасажери зможуть допомогти, приборив водія, але не відволікаючи його; 		
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • добре виспіться перед поїздкою; • ні в якому разі не вживайте алкоголь до і під час шляху; • якщо помітили, що втрачаєте над собою контроль, зупиніться і відпочиньте; • при прийомі ліків завжди звертайте увагу на інструкцію: в ній не повинно бути позначок про зниженні концентрації. <p>Швидкість.</p> <p>Швидкість автомобіля, збільшена з 70 до 100 км/год., підвищує ризик виникнення ДТП в два рази. Керувати машиною на високій швидкості набагато важче, а реакція водія на події має бути блискавичною. Чим вище швидкість, тим серйозніші наслідки, пов'язані з травмами. Проте зниження швидкості впливає на кількість аварій так само негативно, як і підвищення. Не даремно у багатьох країнах існує ліміт швидкості. Нижня межа становить приблизно 15-20 км/год в міських умовах. Інтенсивність руху, характеристики доріг, концентрація пішоходів у великих містах вимагають таких цифр. Верхня межа — 60 км/ч. В США він не перевищує 56 км/год, в Англії — 48 км/ч. Росія, Угорщина, Швейцарія, Бельгія і Болгарія зупинилися на 60 км/ч.</p> <p>Нижче представлені кілька фактів, що показують зв'язок швидкості і ДТП:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Збільшення швидкості знижує область огляду: на швидкості 40 км/ч кут огляду — 100°, при 130 км/год він стає менше 30°. • Розслідування доводять, що зіткнення на швидкості 30 км/год у 90% випадків призводять до збереження життя пішохода. При 	<p>Студенти отримують завдання щодо визначення рекомендацій для безпечного керування автомобілями водіями з дотриманням ними вимог безпеки дорожнього руху.</p>
---	---

	<p>цьому швидкість до 50 км/год призводить до загибелі пішоходів у 80% випадків.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одна секунда — це час реакції людини. • Гальмівний шлях збільшується в 2 рази, якщо швидкість зростає з 50 до 80 км/год. <p>Агресивність. Запальність, невігластво, злість створюють на дорозі гостру небезпечну ситуацію. Агресивна, егоїстична чи нахабна поведінка провокує дорожні пригоди.</p> <p>Погода. Дощ, сніг, бруд та інші подарунки природи ускладнюють рух машин на дорогах. Досить часто винуватцями бід на трасах є саме вони. Вести себе за кермом вдвічі обережнішими при поганих погодних умовах — життєва необхідність водія. Найкращий варіант — відмовитися від поїздки.</p> <p>Технічна безпека. Будь-які несправності автомобіля не приведуть ні до чого хорошого. Варіантів багато полумок. До найбільш очевидних відносяться порушення в роботі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гальмівний системи; • шин; • підвіски; • гідро підсилювача керма; • системи електронного розподілу гальмівних зусиль. <p>Ця група має назву «Елемент активної безпеки». До «Елемента пасивної безпеки», в свою чергу, відносять:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подушки безпеки; • передні натягувачі ременів безпеки; • обробку салону. 		
--	---	--	--

	<p>Перевішивши й переконавшись, що всі системи в порядку, можна вирушати в дорогу.</p> <p>Наведені вище істини не є секретом, але чомусь у важливі екстрені моменти людина забуває або свідомо уникає простих правил дорожнього руху. Ціною цього може бути чиєсь життя.</p>		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Описати найбільш ефективні варіанти профілактики ДТП.

Тема № 2: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики».

Практичне заняття № 3: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики».

Навчальна мета заняття:

- сформувати у патрульних (студентів) розуміння понять які стосуються безпеки дорожнього руху та правильного їх відображення на тренувальному стенді.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

- 1.Небезпека дорожньо-транспортної пригоди. Види ДТП
- 2.Правила уникнення ДТП.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}.Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

План проведення заняття:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<p>- проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття.</p> <p>- доведення теми, мети та навчальних питань заняття.</p>		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>Небезпека дорожньо-транспортної пригоди:</p> <p>Дорожньо-транспортна пригода – подія, яка відбулася під час руху транспортного засобу, у результаті якого загинули або одержали поранення люди, або завдано матеріальних збитків.</p> <p>Щоденно під колесами автомобілів в Україні у середньому гине одна дитина, ще 15 одержують каліцтва.</p> <p>Перебуваючи у громадському транспорті, необхідно звертати увагу на знаки безпеки та інформацію всередині салону, місцезнаходження аварійних (запасних) виходів або люків, вогнегасника, аптечки водія і знати правила користування нею.</p> <p>Якщо сталася ДТП (зіткнення з автомобілем, перевертання, пожежа, падіння у воду), пасажир повинен вибратися і надати можливу допомогу потерпілим невідкладно, повідомити про те, що сталося, в Національну поліцію України та швидко медичну допомогу.</p> <p>Статистика жорстока, але незаперечна: ризик постраждати від ДТП – один із найвищих. За даними поліції, на них припадає.</p> <p>Основні види дорожньо-транспортної пригоди:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зіткнення - транспортного засобу з будь-яким предметом (стовб, дерево, паркан), або з іншим автомобілем - перекидання- транспортного засобу на бокову частину, або на дах тобто відривання коліс транспортного засобу від дорожнього покриття. 	40	<p><i>Виступ викладача</i></p> <p>Викладач роз'яснює умови вправи.</p> <p>Проводить обговорення з студентами стосовно особливостей профілактичної роботи в сфері забезпечення БДР.</p> <p>Викладач розподіляє роботу в групі індивідуально кожному курсу.</p> <p>Зазначити, що дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - падіння у воду- найчастіше такі випадки трапляються на мостах, прибережній зоні водоймів. - пожежа в автомобілі - може виникнути через технічно не справний стан транспортного засобу. - наїзд на пішохода, тобто зіткнення автомобіля з людиною на проїзній частині, на тротуарі тощо. 		У підсумку відбувається обговорення стану профілактики ДТП за зазначеними групами причин та умов.
2. 2	<p>Правила уникнення ДТП</p> <p>Найкращим способом самозахисту від ДТП є виконання правил виживання на вулиці. Для цього необхідно відпрацювати в собі рефлексорне дотримання пішохідної дисципліни, яка вимагає наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - незалежно від наявності машин не можна переходити дорогу на червоне світло; - не можна вибігати на проїжджу частину з тротуару, можна лише спокійно вийти, попередньо оцінивши обстановку; - на вулиці будь-який вид транспорту може приховувати інший, що рухається із більшою швидкістю, тому не можна також виходити на проїжджу частину через перешкоду, коли ні водій, ні пішохід не бачать один одного; - ходити можна тільки по тротуарах, а якщо вони відсутні – по узбіччю, обличчям до транспорту, що рухається, тоді не тільки водій побачить пішохода, але й пішохід – водія; - переходячи вулицю, слід подивитися праворуч, а дійшовши до середини – ліворуч; - на дорозі відстань залежить від швидкості, тому навчись обраховувати, коли до машини буде далеко, а коли близько; при цьому пам'ятай, що навіть при швидкості 60 	25	<p>Виступ викладача.</p> <p>Студентам роз'яснюються основні фактори які можуть провокувати аварії.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати під час ДТП</p> <p>Вся група приймає активну участь в обговоренні даного питання.</p> <p>Студенти отримують завдання щодо визначення рекомендацій для безпечного керування автомобілями водіями з</p>

	км/год гальмівний шлях автомобіля складає більше 15 м.		дотриманням ними вимог безпеки дорожнього руху.
Заклучна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Описати найбільш ефективні варіанти профілактики ДТП.

Тема № 2: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики».

Практичне заняття № 4: «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики».

Навчальна мета заняття:

- сформувати у патрульних (студентів) розуміння понять які стосуються безпеки дорожнього руху та правильного їх відображення на тренувальному стенді.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

- 1.Небезпека дорожньо-транспортної пригоди. Види ДТП
- 2.Правила уникнення ДТП.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}.Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

План проведення заняття:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>Небезпека дорожньо-транспортної пригоди: Дорожньо-транспортна пригода – подія, яка відбулася під час руху транспортного засобу, у результаті якого загинули або одержали поранення люди, або завдано матеріальних збитків. Щоденно під колесами автомобілів в Україні у середньому гине одна дитина, ще 15 одержують каліцтва. Перебуваючи у громадському транспорті, необхідно звертати увагу на знаки безпеки та інформацію всередині салону, місцезнаходження аварійних (запасних) виходів або люків, вогнегасника, аптечки водія і знати правила користування нею. Якщо сталася ДТП (зіткнення з автомобілем, перевертання, пожежа, падіння у воду), пасажир повинен вибратися і надати можливу допомогу потерпілим невідкладно, повідомити про те, що сталося, в Національну поліцію України та швидку медичну допомогу. Статистика жорстока, але незаперечна: ризик постраждати від ДТП – один із найвищих. За даними поліції, на них припадає. Основні види дорожньо-транспортної пригоди: - зіткнення - транспортного засобу з будь-яким предметом (стовб, дерево, паркан), або з іншим автомобілем - перекидання- транспортного засобу на бокову частину, або на дах тобто відривання коліс транспортного засобу від дорожнього покриття. - падіння у воду- найчастіше такі випадки трапляються на мостах, прибережній зоні водоймів.</p>	40	<p><i>Виступ викладача</i> Викладач роз'яснює умови вправи. Проводить обговорення з студентами стосовно особливостей профілактичної роботи в сфері забезпечення БДР.</p> <p>Викладач розподіляє роботу в групі індивідуально кожному курс унту .</p> <p>Зазначити, що дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p>

	<p>- пожежа в автомобілі - може виникнути через технічно не справний стан транспортного засобу.</p> <p>- наїзд на пішохода, тобто зіткнення автомобіля з людиною на проїзній частині, на тротуарі тощо.</p>		У підсумку відбувається обговорення стану профілактики ДТП за зазначеними групами причин та умов.
2. 2	<p>Правила уникнення ДТП Найкращим способом самозахисту від ДТП є виконання правил виживання на вулиці. Для цього необхідно відпрацювати в собі рефлексне дотримання пішохідної дисципліни, яка вимагає наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - незалежно від наявності машин не можна переходити дорогу на червоне світло; - не можна вибігати на проїжджу частину з тротуару, можна лише спокійно вийти, попередньо оцінивши обстановку; - на вулиці будь-який вид транспорту може приховувати інший, що рухається із більшою швидкістю, тому не можна також виходити на проїжджу частину через перешкоду, коли ні водій, ні пішохід не бачать один одного; - ходити можна тільки по тротуарах, а якщо вони відсутні – по узбіччю, обличчям до транспорту, що рухається, тоді не тільки водій побачить пішохода, але й пішохід – водія; - переходячи вулицю, слід подивитися праворуч, а дійшовши до середини – ліворуч; - на дорозі відстань залежить від швидкості, тому навчись обраховувати, коли до машини буде далеко, а коли близько; при цьому пам'ятай, що навіть при швидкості 60 км/год гальмівний шлях автомобіля складає більше 15 м. 	25	<p>Виступ викладача.</p> <p>Студентам роз'яснюються основні фактори які можуть провокувати аварії.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати під час ДТП</p> <p>Вся група приймає активну участь в обговоренні даного питання.</p> <p>Студенти отримують завдання щодо визначення рекомендацій для безпечного керування автомобілями водіями з дотриманням ними вимог безпеки дорожнього руху.</p>
Заклучна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Описати найбільш ефективні варіанти профілактики ДТП.

Тема № 3: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 1: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше з концентровані ДТП та правильного їх відображення на схемах різних доріг.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Потенційно-небезпечні місця.
2. Аварійно-небезпечна ділянка дороги.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<ul style="list-style-type: none"> - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>1. Потенційно-небезпечні місця.</p> <p>1. <i>Виступ викладача.</i> Найбільш потенційно-небезпечними місцями є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перехрестя • Житлова зона • Залізничні переїзди • Аварійні ділянки доріг • Проїзна частина з обмеженою видимістю • Пішоході переходи • Навчальні заклади <p>Пропонується обговорити зазначені потенційно-небезпечні місця, для цього Ви будете працювати в 5 малих групах по 4-5 осіб.</p> <p>Будь ласка, представник кожної підгрупи, візьміть листи для флап-чарту. Вам необхідно протягом 15 хвилин сформулювати відповіді на наступні запитання:</p> <p>а) в чому полягають причини підвищеної концентрації ДТП у зазначеному місці?</p> <p>б) які заходи підвищення безпеки дорожнього руху реалізовані у цих місцях?</p> <p>в) запропонувати власні заходи профілактики ДТП у зазначеному місці.</p> <p>У підсумку відбувається обговорення запропонованих заходів, з них обираються 5 найбільш доцільних. Група складає покроковий план реалізації зазначених заходів у своєму місті.</p>	40	<p>Викладач роз'яснює, які потенційно-небезпечні місця найчастіше перетинають учасники дорожнього руху</p> <p>Зазначити, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p> <p>Викладач розподіляє групу на 5 підгруп і дає кожній з них індивідуальні завдання</p>
2. 2	2. Аварійно-небезпечна ділянка дороги.	25	Студентам роз'яснюється

<p>2. <i>Виступ викладача.</i> Аварійно-небезпечна ділянку дороги (місце концентрації дорожньо-транспортних пригод) - ділянка дороги, вулиці, що не перевищує 1000 м поза населеним пунктом або 200 метрів в населеному пункті, або перетин доріг, вулиць, де протягом звітного року відбулося три і більше порожньо транспортні пригоди одного виду або п'ять і більше дорожньо-транспортних пригод незалежно від їх виду, в результаті яких загинули або були поранені люди.</p> <p>Отже, під аварійно небезпечною ділянкою розуміється ділянку дороги, на якому сталася велика кількість ДТП протягом року. При цьому можливі наступні варіанти:</p> <p>1. Три і більше ДТП одного виду. Наприклад, ДТП на нерівнозначному перехресті, де один з автомобілів виїжджає з другорядної дороги.</p> <p>2. П'ять і більше ДТП, в результаті яких загинули або поранені люди. В даному випадку ДТП можуть бути самими різними.</p> <p>При цьому довжина аварійно-небезпечної ділянки в населеному пункті не перевищує 200 метрів, поза населеним пунктом - 1000 метрів. Тобто мова йде про досить невеликі ділянки, де часто відбуваються аварії.</p> <p>Органи влади різних рівнів повинні щорічно займатися виявленням аварійно-небезпечних ділянок доріг і розробляти заходи усунення аварійності. На практиці це означає, що поліпшення будуть зачіпати саме ті ділянки доріг, де це потрібно в найбільшою мірою.</p> <p>Зазначу, що аварійно-небезпечних місць, де сконцентрована велика кількість ДТП, в кожному регіоні більш ніж достатньо. Наприклад, досить часто ДТП, пов'язані з виїздом на зустрічну смугу, відбуваються в одних і тих же</p>	<p>особливості місць концентрації дорожньо-транспортних пригод і які ділянки доріг відносяться до аварійно-небезпечних.</p> <p>Провести розбір ДТП які можуть повторюватися на аварійно-небезпечних ділянках дороги.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів та місць ДТП і де вони з концентровані .</p>
---	--

	місцях. Причому усунути такі ДТП досить просто. Потрібно виявити аварійно-небезпечну ділянку і встановити на ньому рейок безпеки, що розділяє потоки протилежних напрямків.		
Заклучна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Сформулювати таблицю аварійно-небезпечних ділянок дороги та ДТП які на них з концентровані.

Тема № 3: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 2: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП та правильного їх відображення на схемах різних доріг.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Визначення аварійно-небезпечних ділянок дороги.
2. Зниження аварійності на дорогах.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Комп'ютери з доступом до мережі інтернету.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<ul style="list-style-type: none"> - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>Визначення аварійно-небезпечних ділянок дороги.</p> <p><i>Завдання для групи:</i> за допомогою інструментів Google maps знайти і описати аварійно-небезпечні ділянки дороги в радіусі 10 кілометрів навколо Університету. Сформулювати причини аварійної небезпечності зазначених ділянок дороги. Запропонувати заходи зниження аварійності на цих ділянках доріг.</p>	40	<p>Викладач пояснює особливості розташування місць концентрації дорожньо-транспортних пригод і які ділянки доріг відносяться до аварійно-небезпечних.</p> <p>Викладач нагадує, що дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p> <p>Групу ділять на 3 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів та місць ДТП і де вони зконцентровані.</p>
2. 2	<p>2. Зниження аварійності на дорогах.</p> <p>П'ять простих кроків.</p> <p>Крок перший.</p> <p>Зниження швидкості в населених пунктах до 50 км/ч.</p> <p><i>Для цього були внесені зміни в Правила дорожнього руху (ПДР), які встановили такий ліміт швидкості для водіїв в населених пунктах.</i></p>	25	<p>Студентам роз'яснюється, що зниження аварійності на дорогах запорука безпечних умов для всіх учасників дорожнього руху.</p> <p>Провести розбір результатів які повинні настати при зниженні аварійності на дорогах.</p>

<p>Дисципліна в цьому питанні відіграє дуже важливу роль.</p> <p>У всіх країнах ЄС діє обмеження швидкісного режиму в населених пунктах до 50 км/год. Дослідження довели, що зниження швидкості з 60 км/год до 50 км/год дозволяє знизити рівень травматизму для пішоходів на 90%.</p> <p>Однак місцева влада в містах ЄС, незважаючи на загальне правило 50 км/год, визначає в населених пунктах ті дороги, де можна збільшити максимальну швидкість до 70, 80, 90 км/год, при цьому забезпечивши безпечний проїзд. Причому таких доріг чи мало.</p> <p>Наприклад, у Києві швидкість руху вище 50 км/год може бути встановлена на Набережному, Наддніпрянському, Столичному, Дарницькому шосе, проспектах Возз'єднання, Генерала Ватутіна, Бажана, вул. Набережно-Рибальській, Богатирській, Північній Кільцевій дорозі, в лівих смугах проспекту Перемоги.</p> <p>Крім того, можна зробити обмеження швидкості в певному часовому проміжку. Так, наприклад, в Польщі обмеження швидкості 50 км/год на дорогах населених пунктів за загальним правилом діє з 6.00 до 23.00. У нічний час швидкість автомобілів може досягати 60 км/год. Цей досвід цілком можна впровадити і у нас.</p> <p>Крок другий.</p> <p>Безпечні пішохідні переходи з обов'язковим підсвічуванням і дублюванням знака «Пішохідний перехід» над проїзною частиною.</p> <p><i>Для цього потрібно</i> обладнати переходи підсвічуванням і продублювати знаки над проїзною частиною, що дозволить істотно підвищити видимість переходу для водіїв.</p> <p>Також пішохідні переходи потрібно або «підняти» над рівнем проїжджої частини,</p>		
---	--	--

<p>або обладнати виділеними над поверхнею островцями безпеки, а також встановити жовтий миготливий світлофор. Все це, за статистикою, знижує рівень ДТП на переходах до 70%.</p> <p>Крок третій.</p> <p>Інженерні рішення для примусового уповільнення руху машин на в'їздах у населені пункти.</p> <p>У країнах Європи і Північної Америки на в'їздах у населені пункти застосовуються інженерні рішення для примусового зниження швидкості водіїв (Traffic calming measures). Такі заходи безпеки добре себе зарекомендували, адже проїхати обмежувачі зі швидкістю більше 50-60 км/ч неможливо.</p> <p>На відміну від поширених в Україні засобів обмеження швидкості - «лежачих поліцейських», Traffic calming measures не мають негативного впливу на технічний стан автомобіля і не створюють незручностей для пасажирів автомобілів.</p> <p><i>Нам потрібно</i> забезпечити введення такого комплексу заходів на в'їздах у населені пункти і в аварійно небезпечних місцях.</p> <p>Крок четвертий.</p> <p>Використання якісних дорожніх знаків, які розміщуються відповідно до стандартів і добре видні водієві під час руху.</p> <p>На сьогоднішній день 80% знаків не відповідає чинним стандартам, багато які з них погано видно навіть вдень, що часто призводить до трагічних наслідків.</p> <p><i>Для зміни ситуації потрібно</i> на аварійно небезпечних ділянках дороги і перехрестях встановити нові знаки, що відповідають стандартам.</p> <p>Особливу увагу слід приділити інформаційно-вказівним знакам в населених пунктах. Ці знаки повинні давати водіям необхідну інформацію для</p>	
---	--

	<p>правильного орієнтування. Неважливо і для транзитного транспорту, щоб правильно вибрати маршрут і здійснити необхідні маневри.</p> <p>Крок п'ятий.</p> <p>Зменшення кількості зовнішньої реклами вздовж проїжджої частини. Реклама, яка заповнила наші вулиці і дороги, відволікає увагу водіїв. В результаті відбуваються ДТП, причиною яких відповідно до протоколів, є не реклама, яка відволікає увагу водіїв, а сам водій, який «не дотримувався безпечної дистанції» або «не впорався з керуванням».</p> <p>Європейські стандарти розміщення реклами на дорогах засновані на принципах того, що увага водіїв має бути чітко сфокусовано на дорозі, дорожню обстановку і знаки, будь-яка відволікаюча інформація заборонена.</p> <p><i>Для зменшення кількості реклами на дорогах потрібно</i> внести зміни в закон про автомобільні дороги, ввівши строгі норми регулювання розміщення реклами.</p> <p>Нам пора відмовлятися від правил, пролобійованих учасниками рекламного ринку, які не дбають про безпеку на дорогах і в гонитві за своїм прибутком готові жертвувати життями тисяч учасників дорожнього руху.</p>		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Змодельовати схему виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

Тема № 3: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 3: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП та правильного їх відображення на схемах різних доріг.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.
2. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Комп'ютери з доступом до мережі інтернету.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<ul style="list-style-type: none"> - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.</p> <p>До повноважень Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху належать:</p> <p>участь у реалізації в межах своїх повноважень державної політики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;</p> <p>забезпечення безпеки дорожнього руху;</p> <p>організація супроводження і забезпечення безпечного руху транспортних засобів спеціального призначення;</p> <p>погодження відповідно до вимог цього Закону, інших законодавчих актів проєктів на будівництво, реконструкцію і ремонт автомобільних доріг, залізничних переїздів, комплексів дорожнього сервісу та інших споруд у межах відведення автомобільних доріг або червоних ліній міських вулиць і доріг;</p> <p>погодження поданих у встановленому порядку пропозицій стосовно обладнання засобами організації дорожнього руху місць виконання дорожніх робіт, проєктів та схем організації дорожнього руху, маршрутів руху пасажирського транспорту, маршрутів організованого руху громадян і місць їх збору, порядку проведення спортивних та інших</p>	40	<p>Викладач пояснює студентам правові підстави для зупинки транспортного засобу.</p> <p>Викладач нагадує, що дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p>

<p>масових заходів, які можуть створити перешкоди дорожньому руху; видача в установленому порядку у випадках, передбачених законом, дозволів на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні; здійснення контролю за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, у тому числі небезпечних, додержанням законодавства у зазначеній сфері, розробленням і видачею в установленому порядку документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів; інформування учасників дорожнього руху про фіксацію фактів правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі.</p> <p>Національна поліція також здійснює контроль за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, виконанням установлених Кабінетом Міністрів України правил паркування транспортних засобів у частині забезпечення безпеки дорожнього руху на майданчиках для паркування, а у випадках та порядку, визначених законом, тимчасово затримує і доставляє транспортний засіб, у тому числі з використанням спеціальних транспортних засобів (коли розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху), на спеціальні майданчики чи стоянки для тимчасового зберігання, відповідно до закону тимчасово вилучає посвідчення водія.</p>		
---	--	--

<p>2. 2</p>	<p>Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху</p> <p>До технічних засобів підвищення безпеки дорожнього руху в межах населених пунктів та за їх межами є правильна побудова дорожньої та вуличної інфраструктури.</p> <p>Зокрема, на в'їздах в населені пункти з траси, а також на перехрестях і дорогах самих населених пунктів практикують спорудження елементів для зниження швидкості руху транспорту. При в'їзді в населений пункт можливо запроектувати спеціальний вигин дорожнього полотна, який примушуватиме водіїв для успішного проходження цього вигину знижувати швидкість до безпечної або до дозволеної. На міських немагістральних вулицях використовують доступні для міста засоби зниження швидкості: шикани, <u>штучні дорожні нерівності</u> (підвищені пішохідні переходи, підвищені перехрестя, «берлінські подушки», «лежачі поліцейські»).</p> <p>Зокрема, вперше в Україні прийом спорудження підвищеного перехрестя було застосовано у Львові на вулиці Садовій.^[1] Також у Львові практикують споруджувати шикани — вперше цей прийом було застосовано в 2011 році на вул. Ужгородській, пізніше шикани з'явилися на інших вулицях (вул. Корейській, тощо). На вулицях Шкільній та Корейській^[2] в 2016 році з'явилися різновиди берлінських подушок. Класичні берлінські подушки в перше в Україні з'явилися у Львові на вулиці Голубця.^[3]</p> <p>Для підвищення безпеки пішоходів під час перетину проїжджої частини, крім встановлення світлофорів для регулювання руху, застосовують</p>	<p>25</p> <p>Студентам роз'яснюється, що зниження аварійності на дорогах запорука безпечних умов для всіх учасників дорожнього руху.</p> <p>Провести розбір результатів які повинні настати при зниженні аварійності на дорогах.</p>
-----------------	---	---

	практику зменшення відстані, яку пішохід має подолати для переходу через проїжджу частину дороги. Для цього облаштовують розширення тротуарів на перехрестях або в місцях переходів (часом їх також називають антикишеннями) — таким чином, пішохід має подолати лише смугу для руху авто, а смуга для паркування в місці переходу перетворюється у тротуар.		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Змоделювати схему виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

Тема № 3: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Практичне заняття № 4: «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП та правильного їх відображення на схемах різних доріг.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Повторення повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.
2. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Комп'ютери з доступом до мережі інтернету.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт;	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.

	<ul style="list-style-type: none"> - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		
Основна частина 65 хв.			
2. 1	<p>Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.</p> <p>До повноважень Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху належать:</p> <p>участь у реалізації в межах своїх повноважень державної політики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;</p> <p>забезпечення безпеки дорожнього руху;</p> <p>організація супроводження і забезпечення безпечного руху транспортних засобів спеціального призначення;</p> <p>погодження відповідно до вимог цього Закону, інших законодавчих актів проєктів на будівництво, реконструкцію і ремонт автомобільних доріг, залізничних переїздів, комплексів дорожнього сервісу та інших споруд у межах відведення автомобільних доріг або червоних ліній міських вулиць і доріг;</p> <p>погодження поданих у встановленому порядку пропозицій стосовно обладнання засобами організації дорожнього руху місць виконання дорожніх робіт, проєктів та схем організації дорожнього руху, маршрутів руху пасажирського транспорту, маршрутів організованого руху громадян і місць їх збору, порядку проведення спортивних та інших</p>	40	<p>Викладач пояснює студентам правові підстави для зупинки транспортного засобу.</p> <p>Викладач нагадує, що дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p>

<p>масових заходів, які можуть створити перешкоди дорожньому руху; видача в установленому порядку у випадках, передбачених законом, дозволів на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні; здійснення контролю за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, у тому числі небезпечних, додержанням законодавства у зазначеній сфері, розробленням і видачею в установленому порядку документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів; інформування учасників дорожнього руху про фіксацію фактів правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі.</p> <p>Національна поліція також здійснює контроль за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, виконанням установлених Кабінетом Міністрів України правил паркування транспортних засобів у частині забезпечення безпеки дорожнього руху на майданчиках для паркування, а у випадках та порядку, визначених законом, тимчасово затримує і доставляє транспортний засіб, у тому числі з використанням спеціальних транспортних засобів (коли розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху), на спеціальні майданчики чи стоянки для тимчасового зберігання, відповідно до закону тимчасово вилучає посвідчення водія.</p>		
---	--	--

<p>2. 2</p>	<p>Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху</p> <p>До технічних засобів підвищення безпеки дорожнього руху в межах населених пунктів та за їх межами є правильна побудова дорожньої та вуличної інфраструктури.</p> <p>Зокрема, на в'їздах в населені пункти з траси, а також на перехрестях і дорогах самих населених пунктів практикують спорудження елементів для зниження швидкості руху транспорту. При в'їзді в населений пункт можливо запроектувати спеціальний вигин дорожнього полотна, який примушуватиме водіїв для успішного проходження цього вигину знижувати швидкість до безпечної або до дозволеної. На міських немагістральних вулицях використовують доступні для міста засоби зниження швидкості: шикани, <u>штучні дорожні нерівності</u> (підвищені пішохідні переходи, підвищені перехрестя, «берлінські подушки», «лежачі поліцейські»).</p> <p>Зокрема, вперше в Україні прийом спорудження підвищеного перехрестя було застосовано у Львові на вулиці Садовій.^[1] Також у Львові практикують споруджувати шикани — вперше цей прийом було застосовано в 2011 році на вул. Ужгородській, пізніше шикани з'явилися на інших вулицях (вул. Корейській, тощо). На вулицях Шкільній та Корейській^[2] в 2016 році з'явилися різновиди берлінських подушок. Класичні берлінські подушки в перше в Україні з'явилися у Львові на вулиці Голубця.^[3]</p> <p>Для підвищення безпеки пішоходів під час перетину проїжджої частини, крім встановлення світлофорів для регулювання руху, застосовують</p>	<p>25</p> <p>Студентам роз'яснюється, що зниження аварійності на дорогах запорука безпечних умов для всіх учасників дорожнього руху.</p> <p>Провести розбір результатів які повинні настати при зниженні аварійності на дорогах.</p>
-----------------	---	---

	практику зменшення відстані, яку пішохід має подолати для переходу через проїжджу частину дороги. Для цього облаштовують розширення тротуарів на перехрестях або в місцях переходів (часом їх також називають антикишеннями) — таким чином, пішохід має подолати лише смугу для руху авто, а смуга для паркування в місці переходу перетворюється у тротуар.		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Змоделювати схему виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

Тема № 4: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Практичне заняття № 1: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Навчальна мета заняття:

- сформувані у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Повноваження поліції для забезпечення безпеки дорожнього руху

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
5. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально -технічне забезпечення заняття:

1. Навчальні стенди .
2. Навчальні плакати.
3. Моделі транспортних засобів.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2.	1. Повноваження поліції для забезпечення безпеки дорожнього руху 1) організовує та здійснює регулювання дорожнього руху, контроль за до- держанням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі; 2) організовує та здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, передбачених законом; 3) аналізує обставини та причини виникнення дорожньо-транспортних при- год на вулично-дорожній мережі, організовує та контролює своєчасне внесення відомостей про дорожньо-транспортні пригоди, загиблих і потерпілих у них осіб до єдиної централізованої бази даних, розробляє та здійснює заходи із профілактики таких пригод і запобігання їх учиненню; 4) розробляє пропозиції щодо закріплення у відповідних нормативно-правових актах і технічній документації (конструкторській, технологічній,		Викладач роз'яснює студентам, яким чином здійснюється забезпечення безпеки дорожнього руху. Студенти проводять аналіз можливих варіантів контролю за до- держанням Правил дорожнього руху (водіями, пішоходами та пасажирями) Викладач пояснює особливості супроводження транспортних засобів в колонах їх види та пріоритети.

<p>програмній, технічних умовах, документах зі стандартизації та сертифікації, інструкціях) обов'язкових умов у галузі фіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі щодо продукції, яка необхідна для потреб Національної поліції;</p> <p>5) вивчає, аналізує та узагальнює результати й ефективність фіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі, інформує в порядку та у спосіб, які передбачені законом, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також громадськість про здійснення державної політики у сфері впровадження автоматичної фіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху;</p> <p>6) організовує та здійснює серед населення роз'яснення законів, інших нормативних актів з питань безпеки дорожнього руху, використовує з цією метою засоби масової інформації, кіно-, відео- і друковану продукцію, проводить огляди, конкурси, змагання, сприяє організації вивчення громадянами, особливо неповнолітніми, Правил дорожнього руху;</p> <p>7) уживає разом з відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади й іншими установами та організаціями заходів із запобігання дитячому дорожньо-транспортному травматизму та порушенням Правил дорожнього руху неповнолітніми;</p> <p>8) видає у випадках, передбачених законом, дозволи на участь у дорожньому русі транспортних засобів,</p>	<p>Викладач розяснює студентам особливості фіксації порушень у сфері безпеки дорожнього руху</p>
---	--

<p>вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, та визначає порядок дорожнього перевезення окремих вантажів; здійснює контроль за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, у тому числі небезпечних, дотриманням законодавства у зазначеній сфері, розробленням і видачою в установленому порядку документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів;</p> <p>9) приймає в установленому порядку рішення про умови дорожнього перевезення небезпечних вантажів, якщо такі умови не передбачені у відповідних нормативно-правових актах;</p> <p>10) здійснює контроль за дотриманням власниками (володільцями) транспортних засобів, а також громадянами, посадовими та службовими особами вимог закону України «Про дорожній рух», правил, норм і стандартів з питань забезпечення безпеки дорожнього руху, які регламентують вимоги щодо технічного стану транспортних засобів та охорони довкілля від шкідливого їх впливу;</p> <p>11) бере участь у роботі конкурсних комітетів, що утворюють органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, з підготовки й проведення конкурсів на перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування;</p> <p>12) проводить роботу з підпорядкованими органами й підрозділами та взаємодіє з іншими службами Національної поліції з розшуку викраденого транспорту й</p>	<p>Студенти надають пропозиції по перспективним напрямкам та місцям проведення роз'яснювальної роботи з питань дотримання безпечних умов при прийнятті участі у здійсненні дорожнього руху всіма його учасниками.</p>
--	---

	<p>транспортних засобів, що зникли з місць скоєння дорожньо-транспортних пригод із потерпілими;</p> <p>13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;</p> <p>14) взаємодіє в межах компетенції зі структурними підрозділами Національної поліції, іншими правоохоронними органами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями з питань підтримання публічної безпеки і порядку, забезпечення безпеки дорожнього руху, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільно системи, запобігання та припинення насильства в сім'ї, превентивної та профілактичної діяльності.</p>		
Заклучна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити різницю між транспортною та дорожньо транспортною пригодами і причинами їх виникнення

Тема № 4: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Практичне заняття № 2: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Навчальна мета заняття:

- сформувані у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Аналіз дорожньої ситуації при виникненні ДТП

Література:

6. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
7. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
8. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
9. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
10. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально -технічне забезпечення занять:

1. Навчальні стенди .
2. Навчальні плакати.
3. Моделі транспортних засобів.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2	1. Аналіз дорожньої ситуації при виникненні ДТП 1) пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд, трамвайних колій чи технічних засобів регулювання дорожнього руху; 2) самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху; 3) перешкоду для дорожнього руху, в тому числі забруднення шляхового покриття; 4) пошкодження асфальтобетонного покриття доріг унаслідок руху машин на гусеничному ході; 5) умови та стан шляху, які загрожують безпеці дорожнього руху; 6) порушення нормативів щодо обладнання на дорогах місць проведення ремонтних робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій; 7) порушення або невиконання правил на підприємствах, в установах та організаціях під час розроблення та виготовлення транспортних засобів і деталей		<p>Студентам роз'яснюється яким чином</p> <p>Провести розбір ДТП які можуть повторюватися на аварійно-небезпечних ділянках дороги.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів та місць транспортних пригод і де вони відбуваються .</p>

<p>до них або інших предметів їх додаткового обладнання, під час проектування, реконструкції та ремонту шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд.</p> <p>Превентивна (профілактична) діяльність – це своєрідний, найбільш гуманний спосіб протидії злочинності, засіб підтримання належного рівня правопорядку в суспільстві, забезпечення прав і законних інтересів громадян.</p> <p>Метою поліцейського заходу є оперативне вирішення питань, ситуації на місці шляхом використання чітко визначених законодавством засобів, спрямоване на негайне настання фактичного результату щодо охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.</p> <p>Поліцейські заходи можуть бути превентивного та примусового характеру. Також поліцейські заходи можуть бути передбачені як законом України «Про Національну поліцію», Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кримінальним процесуальним кодексом України, так і іншими законами. Слід наголосити, що закріплення видів, умов та порядку застосування поліцейських заходів у підзаконних нормативно-правових актах є незаконним.</p> <p>Застосування превентивних заходів поліцією не є самоцілью, воно доповнює проведення виховних, інформаційних та роз'яснювальних заходів і здійснюється на засадах законності, необхідності, пропорційності, ефективності та дотримання прав і свобод людини.</p>	
---	--

	Превентивні поліцейські заходи передбачають у встановлених законом випадках застосування обмежень певних прав і свобод до людей та організації		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити різницю між транспортною та дорожньою транспортною пригодами і причинами їх виникнення

Тема № 4: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Практичне заняття № 3: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Навчальна мета заняття:

- сформувані у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Повноваження поліції для забезпечення безпеки дорожнього руху
2. Аналіз дорожньої ситуації при виникненні ДТП

Література:

11. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
12. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
13. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
14. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
15. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально -технічне забезпечення занять:

1. Навчальні стенди .
2. Навчальні плакати.
3. Моделі транспортних засобів.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	1. Повноваження поліції для забезпечення безпеки дорожнього руху 1) організовує та здійснює регулювання дорожнього руху, контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі; 2) організовує та здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, передбачених законом; 3) аналізує обставини та причини виникнення дорожньо-транспортних пригод на вулично-дорожній мережі, організовує та контролює своєчасне внесення відомостей про дорожньо-транспортні пригоди, загиблих і потерпілих у них осіб до єдиної централізованої бази даних, розробляє та здійснює заходи із профілактики таких пригод і запобігання їх учиненню; 4) розробляє пропозиції щодо закріплення у відповідних нормативно-правових актах і технічній документації (конструкторській, технологічній, програмній, технічних умовах, документах зі стандартизації та сертифікації, інструкціях) обов'язкових	40	<p>Викладач роз'яснює студентам, яким чином здійснюється забезпечення безпеки дорожнього руху.</p> <p>Студенти проводять аналіз можливих варіантів контролю за дотриманням Правил дорожнього руху (водіями, пішоходами та пасажирями)</p> <p>Викладач пояснює особливості супроводження транспортних засобів в колонах їх види та пріоритети.</p>

<p>умов у галузі фіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі щодо продукції, яка необхідна для потреб Національної поліції;</p> <p>5) вивчає, аналізує та узагальнює результати й ефективність фіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі, інформує в порядку та у спосіб, які передбачені законом, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також громадськість про здійснення державної політики у сфері впровадження автоматичної фіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху;</p> <p>6) організовує та здійснює серед населення роз'яснення законів, інших нормативних актів з питань безпеки дорожнього руху, використовує з цією метою засоби масової інформації, кіно-, відео- і друковану продукцію, проводить огляди, конкурси, змагання, сприяє організації вивчення громадянами, особливо неповнолітніми, Правил дорожнього руху;</p> <p>7) уживає разом з відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади й іншими установами та організаціями заходів із запобігання дитячому дорожньо-транспортному травматизму та порушенням Правил дорожнього руху неповнолітніми;</p> <p>8) видає у випадках, передбачених законом, дозволи на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, та визначає порядок дорожнього перевезення окремих вантажів; здійснює контроль за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів</p>	<p>Викладач розяснює студентам особливості фіксації порушень у сфері безпеки дорожнього руху</p>
---	--

<p>чи вантажів, у тому числі небезпечних, додержанням законодавства у зазначеній сфері, розробленням і видачою в установленому порядку документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів;</p> <p>9) приймає в установленому порядку рішення про умови дорожнього перевезення небезпечних вантажів, якщо такі умови не передбачені у відповідних нормативно-правових актах;</p> <p>10) здійснює контроль за дотриманням власниками (володільцями) транспортних засобів, а також громадянами, посадовими та службовими особами вимог закону України «Про дорожній рух», правил, норм і стандартів з питань забезпечення безпеки дорожнього руху, які регламентують вимоги щодо технічного стану транспортних засобів та охорони довкілля від шкідливого їх впливу;</p> <p>11) бере участь у роботі конкурсних комітетів, що утворюють органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, з підготовки й проведення конкурсів на перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування;</p> <p>12) проводить роботу з підпорядкованими органами й підрозділами та взаємодіє з іншими службами Національної поліції з розшуку викраденого транспорту й транспортних засобів, що зникли з місць скоєння дорожньо-транспортних пригод із потерпілими;</p> <p>13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні</p>	<p>Студенти надають пропозиції по перспективним напрямкам та місцям проведення роз'яснювальної роботи з питань дотримання безпечних умов при прийнятті участі у здійсненні дорожнього руху всіма його учасниками.</p>
--	---

<p>документи у сфері безпеки дорожнього руху;</p> <p>14) взаємодіє в межах компетенції зі структурними підрозділами Національної поліції, іншими правоохоронними органами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями з питань підтримання публічної безпеки і порядку, забезпечення безпеки дорожнього руху, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільно системи, запобігання та припинення насильства в сім'ї, превентивної та профілактичної діяльності.</p>		
<p>2. Аналіз дорожньої ситуації при виникненні ДТП</p> <p>1) пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд, трамвайних колій чи технічних засобів регулювання дорожнього руху;</p> <p>2) самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху;</p> <p>3) перешкоду для дорожнього руху, в тому числі забруднення шляхового покриття;</p> <p>4) пошкодження асфальтобетонного покриття доріг унаслідок руху машин на гусеничному ході;</p> <p>5) умови та стан шляху, які загрожують безпеці дорожнього руху;</p> <p>6) порушення нормативів щодо обладнання на дорогах місць проведення ремонтних робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій;</p> <p>7) порушення або невиконання правил на підприємствах, в установах та організаціях під час розроблення та виготовлення транспортних засобів і деталей</p>	25	<p>Студентам роз'яснюється яким чином</p> <p>Провести розбір ДТП які можуть повторюватися на аварійно-небезпечних ділянках дороги.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів та місць транспортних пригод і де вони відбуваються .</p>

<p>до них або інших предметів їх додаткового обладнання, під час проектування, реконструкції та ремонту шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд.</p> <p>Превентивна (профілактична) діяльність – це своєрідний, найбільш гуманний спосіб протидії злочинності, засіб підтримання належного рівня правопорядку в суспільстві, забезпечення прав і законних інтересів громадян.</p> <p>Метою поліцейського заходу є оперативне вирішення питань, ситуації на місці шляхом використання чітко визначених законодавством засобів, спрямоване на негайне настання фактичного результату щодо охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.</p> <p>Поліцейські заходи можуть бути превентивного та примусового характеру. Також поліцейські заходи можуть бути передбачені як законом України «Про Національну поліцію», Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кримінальним процесуальним кодексом України, так і іншими законами. Слід наголосити, що закріплення видів, умов та порядку застосування поліцейських заходів у підзаконних нормативно-правових актах є незаконним.</p> <p>Застосування превентивних заходів поліцією не є самоціллю, воно доповнює проведення виховних, інформаційних та роз'яснювальних заходів і здійснюється на засадах законності, необхідності, пропорційності, ефективності та дотримання прав і свобод людини. Превентивні поліцейські заходи передбачають у встановлених законом випадках застосування обмежень</p>	
---	--

	певних прав і свобод до людей та організації		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити різницю між транспортною та дорожньою транспортною пригодами і причинами їх виникнення

Тема № 4: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху». Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Практичне заняття № 4 : «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Навчальна мета заняття:

- сформувані у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Основні дії поліції та покладені на неї завдання по забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
5. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів
3. Схеми перехресть.
4. Дорожні знаки.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2.	Основні дії поліції та покладені на неї завдання по забезпеченню безпеки дорожнього руху: <ol style="list-style-type: none"> 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень всіма учасниками дорожнього руху; 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню порушень ПДР, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; 3) вживає заходів з метою виявлення порушень ПДР та; припиняє їх. 4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб при виникненні ДТП 5) здійснює своєчасне реагування на повідомлення про негативні ситуації, що сталися на дорозі. 6) здійснює розшукує осіб, причетних до ДТП, які зникли з місця події. вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на дорогах, мостах, перехрестях, в місця с обмеженою видимістю напрямку руху. 7) регулює дорожній рух та здійснює контроль за правомірністю 		<p>Викладач роз'яснює студентам, яким чином здійснюється забезпечення безпеки дорожнього руху.</p> <p>Студенти проводять аналіз можливих варіантів контролю за до- держанням Правил дорожнього руху (водіями, пішоходами та пасажирями)</p> <p>Викладач пояснює особливості супроводження транспортних засобів в колонах їх види та пріоритети.</p> <p>Студенти надають пропозиції по перспективним</p>

	<p>експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;</p> <p>8) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;</p> <p>13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;</p> <p>14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок</p>		<p>напрямам та місцям проведення роз'яснювальної роботи з питань дотримання безпечних умов при прийнятті участі у здійсненні дорожнього руху всіма його учасниками.</p>
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити різницю між транспортною та дорожньо транспортною пригодами і причинами їх виникнення

Тема № 4: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху». Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Практичне заняття № 5 : «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Навчальна мета заняття:

- сформувані у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Дії поліцейського під час зупинки транспортного засобу з дотриманням безпечних умов для себе та інших учасників дорожнього руху.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
5. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів
3. Схеми перехресть.
4. Дорожні знаки.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2.	<p>Дії поліцейського під час зупинки транспортного засобу з дотриманням безпечних умов для себе та інших учасників дорожнього руху.</p> <p>Під час зупинки транспортного засобу поліцейський зобов'язаний виконати всі вимоги для мінімізації ризиків які можуть виникнути при зупинці та під час підходу до транспортного засобу особи яку зупинили. Для забезпечення безпечних умов при виконанні своїх службових обов'язків поліцейському необхідно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слідкувати за індивідуальною та загальною обстановкою; - Враховувати причину зупинки транспортного засобу - При можливості вибрати максимально безпечне місце зупинки; - Зафіксувати тип транспортного засобу; - Звернути увагу на кількість осіб в транспортному засобі; - Постійно аналізувати поведінку водія та пасажирів; - Слідкувати за можливою появою небезпечних предметів(зброї) які можуть загрожувати 		<p>Студентам роз'яснюється яким чином поліцейський здійснює зупинку транспортного засобу з дотриманням безпечних умов для себе та інших учасників дорожнього руху.</p> <p>Провести аналіз наслідків які можуть настати при неправильних діях поліцейських та аварійно-небезпечних ділянках дороги.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення правильних та</p>

<p>поліцейським, стороннім особам чи самим правопорушникам;</p> <p>При необхідності зупинки транспортного засобу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначається місце його зупинки; – поліцейський повідомляє черговому про намір зупинки ТЗ; – чергового інформують про місцезнаходження екіпажу та реєстраційний номерний знак автомобіля; – повідомляється колір ТЗ та додаткові його характерні ознаки. <p>Зупинка ТЗ без явних ознак ризику для себе та інших громадян.</p> <p>Зупинка транспортних засобів виконується:</p> <ul style="list-style-type: none"> – за допомогою гучномовця; – з одночасним використанням світлових сигналів (проблискових маячків); – жестами з використанням світлоповертального диску (при необхідності). <p>При зупинці транспортного засобу необхідно:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зупинити оперативний транспортний засіб приблизно за 5 м позаду зупиненого транспортного засобу; <p>Бути готовими вийти зі службового автомобіля або продовжити рух у разі спроби втечі водія ТЗ, який зупинили. Готовність до зближення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – проводиться перевірка безпеки попутного потоку транспортних засобів; – налаштувати світло в нічний час, оглянути навколишню територію; – вийти з транспортного засобу; – спостерігати за водієм, пасажиром та їхніми діями. <p>Для забезпечення особистої безпеки, наближаючись до зупиненого</p>	<p>неправильних алгоритмів дій і аналіз можливих негативних наслідків.</p> <p>Викладач роз'яснює студентам про необхідність повідомлення черговому про зупинку ТЗ, повідомивши при цьому місце, дату, час та підстави зупинки</p>
---	--

	<p>транспортного засобу, поліцейський повинен дотримуватися таких заходів безпеки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) заблокувати двері службового транспортного засобу; 2) наближатися до транспортного засобу, що перевіряється позаду, з боку дверей водія (в разі необхідності, позаду, з боку пасажирських дверей) під безпечним кутом; 3) через вікна автомобілю оглянути салон, щоб переконатися у відсутності небезпеки; 4) перевірити, чи не відкритий багажник транспортного засобу, торкнувшись його долонею руки; 5) зупинитися на безпечній відстані від транспортного засобу і водія, щоб не отримати травму або пошкодження при несподіваному початку руху або різкому відкритті дверей; 6) постійно спостерігати за діями водія та пасажирів; 7) вимагати у водія вимкнути двигун; 8) за необхідності вимагати у водія включити світло в салоні, опустити всі вікна транспортного засобу та просвітити салон ліхтарем; 9) пред'явлені водієм документи необхідно брати/віддавати лівою рукою («слабкою рукою»); 10) ні в якому разі не просовувати руку й інші частини тіла в салон транспортного засобу, аби уникнути прихоплення руки; 11) Ні в якому випадку не повертатися до особи в ТЗ, яку перевіряє, спиною; 12) у разі виявлення небезпеки або будь-якої загрози з боку водія – гучно подати сигнал своєму напарникові; 13) не допускати наближення до себе чи транспортного засобу сторонніх осіб, під час спілкування з водієм; 14) постійно тримати візуальний контакт з напарником, щоб за 		
--	--	--	--

	<p>необхідності подати, завчасно узгоджений, не- вербальний жест:</p> <p>а) порядок підходу та огляду транспортного засобу.</p> <p>б) порядок дій поліцейського-прикриття у разі виходу особи з транспортного засобу Рис. 9.2 Варіанти підходів до автомобіля.</p> <p>У разі виявлення транспортного засобу, що перебуває в розшуку за кодом «угон»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – негайно доповісти про це черговому чергової частини; – вжити усіх необхідних заходів для зупинки та затримання транспортного засобу, (з дотриманням заходів особистої безпеки та безпеки інших учасників дорожнього руху). <p>Для спілкування з водієм, який вийшов з транспортного засобу, необхідно залишити проїжджу частину, водночас поліцейським необхідно зайняти такі позиції, які дадуть змогу їм страхувати один одного (контакт/прикриття).</p> <p>З метою забезпечення особистої безпеки поліцейському забороняється:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сідати в транспортний засіб, що перевіряється, крім випадків крайньої необхідності; 2) знаходитися попереду або позаду ТЗ, що перевіряється; 3) стояти між особою і поліцейським (напарником), безпеку якого він гарантує. 		
Заклучна частина 5 хв.			
3.1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити різницю між дорожньою та транспортною пригодами і причинами їх виникнення

Тема № 4: «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху». Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Практичне заняття № 6 : «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху. Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

Навчальна мета заняття:

- сформувані у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Основні дії поліції та покладені на неї завдання по забезпеченню безпеки дорожнього руху.
2. Дії поліцейського під час зупинки транспортного засобу з дотриманням безпечних умов для себе та інших учасників дорожнього руху.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
5. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів

3. Схеми перехресть.

4. Дорожні знаки.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Основні дії поліції та покладені на неї завдання по забезпеченню безпеки дорожнього руху: <ul style="list-style-type: none"> 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень всіма учасниками дорожнього руху; 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню порушень ПДР, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; 3) вживає заходів з метою виявлення порушень ПДР та; припиняє їх. 4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб при виникненні ДТП 5) здійснює своєчасне реагування на повідомлення про негативні ситуації, що сталися на дорозі. 6) здійснює розшукує осіб, причетних до ДТП, які зникли з місця події. вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на дорогах, мостах, перехрестях, в місця с обмеженою видимістю напрямку руху.	40	<p>Викладач роз'яснює студентам, яким чином здійснюється забезпечення безпеки дорожнього руху.</p> <p>Студенти проводять аналіз можливих варіантів контролю за до- держанням Правил дорожнього руху (водіями, пішоходами та пасажирями)</p> <p>Викладач пояснює особливість супроводження транспортних засобів в колонах їх види та пріоритети.</p>

	<p>7) регулює дорожній рух та здійснює контроль за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;</p> <p>8) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;</p> <p>13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;</p> <p>14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок</p>		<p>Студенти надають пропозиції по перспективним напрямкам та місцям проведення роз'яснювальної роботи з питань дотримання безпечних умов при прийнятті участі у здійсненні дорожнього руху всіма його учасниками.</p>
<p>2. 2</p>	<p>Дії поліцейського під час зупинки транспортного засобу з дотриманням безпечних умов для себе та інших учасників дорожнього руху.</p> <p>Під час зупинки транспортного засобу поліцейський зобов'язаний виконати всі вимоги для мінімізації ризиків які можуть виникнути при зупинці та під час підходу до транспортного засобу особи яку зупинили. Для забезпечення безпечних умов при виконанні своїх службових обов'язків поліцейському необхідно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слідкувати за індивідуальною та загальною обстановкою; - Враховувати причину зупинки транспортного засобу - При можливості вибрати максимально безпечне місце зупинки; - Зафіксувати тип транспортного засобу; - Звернути увагу на кількість осіб в транспортному засобі; - Постійно аналізувати поведінку водія та пасажирів; - Слідкувати за можливою появою небезпечних предметів(зброї) які можуть загрожувати 	25	<p>Студентам роз'яснюється яким чином поліцейський здійснює зупинку транспортного засобу з дотриманням безпечних умов для себе та інших учасників дорожнього руху.</p> <p>Провести аналіз наслідків які можуть настати при неправильних діях поліцейських та аварійно-небезпечних ділянках дороги.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення</p>

	<p>транспортного засобу, поліцейський повинен дотримуватися таких заходів безпеки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) заблокувати двері службового транспортного засобу; 2) наблизитися до транспортного засобу, що перевіряється позаду, з боку дверей водія (в разі необхідності, позаду, з боку пасажирських дверей) під безпечним кутом; 3) через вікна автомобілю оглянути салон, щоб переконатися у відсутності небезпеки; 4) перевірити, чи не відкритий багажник транспортного засобу, торкнувшись його долонею руки; 5) зупинитися на безпечній відстані від транспортного засобу і водія, щоб не отримати травму або пошкодження при несподіваному початку руху або різкому відкритті дверей; 6) постійно спостерігати за діями водія та пасажирів; 7) вимагати у водія вимкнути двигун; 8) за необхідності вимагати у водія включити світло в салоні, опустити всі вікна транспортного засобу та просвітити салон ліхтарем; 9) пред'явлені водієм документи необхідно брати/віддавати лівою рукою («слабкою рукою»); 10) ні в якому разі не просовувати руку й інші частини тіла в салон транспортного засобу, аби уникнути прихоплення руки; 11) Ні в якому випадку не повертатися до особи в ТЗ, яку перевіряє, спиною; 12) у разі виявлення небезпеки або будь-якої загрози з боку водія – гучно подати сигнал своєму напарникові; 13) не допускати наближення до себе чи транспортного засобу сторонніх осіб, під час спілкування з водієм; 14) постійно тримати візуальний контакт з напарником, щоб за 		
--	--	--	--

	<p>необхідності подати, завчасно узгоджений, не- вербальний жест:</p> <p>а) порядок підходу та огляду транспортного засобу.</p> <p>б) порядок дій поліцейського-прикриття у разі виходу особи з транспортного засобу Рис. 9.2 Варіанти підходів до автомобіля.</p> <p>У разі виявлення транспортного засобу, що перебуває в розшуку за кодом «угон»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – негайно доповісти про це черговому чергової частини; – вжити усіх необхідних заходів для зупинки та затримання транспортного засобу, (з дотриманням заходів особистої безпеки та безпеки інших учасників дорожнього руху). <p>Для спілкування з водієм, який вийшов з транспортного засобу, необхідно залишити проїжджу частину, водночас поліцейським необхідно зайняти такі позиції, які дадуть змогу їм страхувати один одного (контакт/прикриття).</p> <p>З метою забезпечення особистої безпеки поліцейському забороняється:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сідати в транспортний засіб, що перевіряється, крім випадків крайньої необхідності; 2) знаходитися попереду або позаду ТЗ, що перевіряється; 3) стояти між особою і поліцейським (напарником), безпеку якого він гарантує. 		
Заклучна частина 5 хв.			
3.1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити різницю між дорожньо транспортною пригодами і причинами їх виникнення

Тема № 5 : «Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Дії патрульного при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди»

Практичне заняття № 1: «Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Дії патрульного при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди»

Навчальна мета заняття:

- сформулювати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду.
2. Небезпечні випадки, що не кваліфікуються як дорожньо-транспортна пригода та не підлягають обліку.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
5. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно- методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	1. Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Отже, по-перше, дорожньо-транспортна пригода це подія (небезпечний або страховий випадок), яка завжди має негативні наслідки та тенденції. Дорожній транспортний засіб – транспортний засіб, призначений для експлуатації (перевезення людей та (чи) вантажів, а також спеціального устаткування) переважно на автомобільних дорогах загального користування усіх категорій. Під транспортним засобом у ПДР розуміють пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів. Обставина у вигляді наявності матеріального збитку, тілесних ушкоджень або загибелі людей відрізняє ДТП від <i>аварійних ситуацій</i> . До останніх можна віднести, наприклад,	40	Викладач роз'яснює, які потенційно-небезпечні місця найчастіше перетинають учасники дорожнього руху Зазначити, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі. Викладач розподіляє групу на 2 підгрупи і дає кожній з них загальне завдання визначити:

<p>випадки, коли автомобіль, що рухався по слизькій дорозі, пішов у занос, мимовільно розвертається, здійснює наїзд на розташований на узбіччі сніжний вал, але не отримує ніяких механічних пошкоджень та його водій, пасажери, вантаж чи інше майно залишаються неушкодженими. Або у наслідок перевищення швидкості на повороті водій не впоряд з керуванням, здійснив виїзд за межі проїжджої частини, але через те, що водій та пасажери були пристебнуті ременями безпеки учасники дорожнього руху тілесних ушкоджень не отримали.</p> <p>З погляду дорожньої термінології, ДТП – це подія, що порушує нормальний хід процесу дорожнього руху. Вона виникає в результаті втрати спроможності керувати транспортним засобом або внаслідок неправильних дій учасників дорожнього руху і супроводжується загибеллю, пораненням людей, завданням матеріального збитку.</p> <p>Практично у всіх випадках виникненню ДТП передують одне чи декілька порушень нормативів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та правил експлуатації транспорту (винятки – нещасні випадки, посідають дуже незначний відсоток).</p> <p>Ступень тяжкості наслідків ДТП впливає для винних осіб на вид та розмір відповідальності, що у свою чергу визначає застосування норм певної галузі права, які будуть регламентувати порядок оформлення автопригоди та реагування на відповідні наслідки:</p> <p>а) адміністративна відповідальність; б) кримінальна відповідальність; в) цивільно-правова відповідальність.</p> <p>Адміністративно-правові норми регулюють відносини, які виникають між державою (компетентних органів публічної адміністрації або посадових</p>	<p>1) види та призначення транспортних засобів)</p> <p>2) види відповідальності при виникненні ДТП</p>
---	--

<p>осіб) та учасниками дорожньо-транспортної пригоди, іншими зацікавленими суб'єктами, якщо у результаті автопригоди спричинено лише матеріальний збиток (без постраждалих). За порушення учасниками дорожнього руху правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна винні особи притягаються до адміністративної відповідальності згідно статті 124 КУпАП. Провадження у справах про адміністративні правопорушення передбачені статтею 124 КУпАП відбувається згідно норм чинного адміністративного законодавства. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дорожньо-транспортних пригод та виплати страхового відшкодування» від 17 лютого 2011 року № 3045-VI до статті 124 КУпАП були внесені доповнення у вигляді примітки, відповідно якої особа, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, звільняється від адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, за умови, що учасники дорожньо-транспортної пригоди скористалися правом спільно скласти повідомлення про цю пригоду відповідно до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів».</p> <p>Існують випадки, коли обставини події пов'язані з транспортними засобами та дуже схожі на ДТП, навіть можуть містити деякі кваліфікуючі обставини автопригоди, але не є такими.</p>		
--	--	--

<p>2. 2</p>	<p>2. Небезпечні випадки, що не кваліфікуються як дорожньо-транспортна пригода та не підлягають обліку.</p> <p>1. Пригоди, які сталися внаслідок порушення водіями техніки безпеки і правил експлуатації транспортних засобів у процесі зчеплення (розчеплення) з причепами або встановлення на них спеціального обладнання чи механізмів, запуску двигуна за допомогою пускової рукоятки, проведення ремонту транспортного засобу тощо.</p> <p>2. Пригоди за участю тракторів, інших самохідних машин і механізмів, що сталися внаслідок порушення техніки безпеки під час виконання ними основних виробничих операцій (польові роботи, прокладання траншей, лісозаготівля, робота в кар'єрах, вантажно-розвантажувальні роботи, що виконуються за допомогою автокранів чи методом самоскиду, установлення щогл, опор тощо).</p> <p>3. Пригоди, які сталися під час тренувань і змагань з автомобільних чи мотоциклетних видів спорту, якщо постраждали водії-спортсмени, судді чи інший персонал, що обслуговує спортивні заходи, або глядачі.</p> <p>4. Пригоди за участю велосипедів та гужового транспорту, які сталися під час їх руху і учасниками яких не були інші транспортні засоби чи пішоходи, а також за умови, що при цьому не завдано шкоди майну, життю чи здоров'ю третіх осіб.</p> <p>5. Пригоди, які сталися внаслідок стихійного лиха, за умови що транспортний засіб не рухався.</p> <p>Наведемо деякі приклади:</p> <p>Приклад 1.</p> <p>Якщо автогрейдер, що виконує профілювання узбіччя автомобільної</p>	<p>25</p> <p>Студентам роз'яснюється особливість місць та умов де транспортна пригода не вважається дорожньою.</p> <p>Провести розбір ДТП які можуть повторюватися на аварійно-небезпечних ділянках дороги.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення видів та місць транспортних пригод і де вони відбуваються .</p>
-----------------	---	--

	<p>дороги, скоює наїзд на автомобіль, який стоїть, то ця пригода не буде дорожньо-транспортною, тому що вона пов'язана із порушенням правил виконання дорожньо-будівельних робіт.</p> <p>Якщо автогрейдер у процесі роботи зіткнувся з транспортним засобом, який рухався, або скоює зіткнення чи наїзд, пересуваючись у транспортному положенні (ніж чи розпушувач у піднятому стані), то наявний факт ДТП.</p> <p>Приклад 2.</p> <p>Коли водій трактору скоює наїзд на перешкоду під час оранки поля, то виникає пригода, пов'язана з порушенням правил виконання сільськогосподарських робіт. Але у тому випадку, якщо трактор виконував на полі транспортну роботу (наприклад, буксирував причеп) та скоїв наїзд на перешкоду, то ця пригода кваліфікується як дорожньо-транспортна.</p>		
Заклучна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити різницю між дорожньою та транспортною пригодами і причинами їх виникнення

Тема № 5: «Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Дії патрульного при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди»

Практичне заняття № 2: «Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Дії патрульного при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Першочергові дії патрульного на місці ДТП.
2. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Національну гвардію України». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 17, ст.594. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
3. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
5. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>
6. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22.08.2016 № 859 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою

України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВІДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Першочергові дії патрульного на місці ДТП. Прибувши на місце пригоди, патрульний: <ol style="list-style-type: none"> 1. Подає попередню інформацію про пригоду до чергової частини . 2. Уживає заходів щодо надання першої медичної допомоги потерпілим і доставки їх до медичних закладів. 3. Збирає інформацію про потерпілих, про те, в які медичні заклади і ким вони відправлені. 4. З'ясовує тип, марку, колір і реєстраційні номерні знаки транспортних засобів, на яких були відправлені потерпілі. 5. Уживає заходів з метою збереження обстановки і слідів пригоди, установлює свідків. 	40	<p>Викладач роз'яснює, які дії патрульний виконує прибувши на місце пригоди.</p> <p>Зазначити, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.</p> <p>Викладач розподіляє групу на 2 підгрупи і дає</p>

<p>6. Установлює транспортні засоби, водіїв та інших осіб, причетних до ДТП, і забезпечує їх присутність на місці пригоди.</p> <p>7. Якщо ДТП має кримінальний характер: знаходиться на місці пригоди до прибуття слідчо-оперативної групи (СОГ) чи до отримання розпорядження чергового по .</p> <p>8. Надає прибулому на місце пригоди керівникові СОГ (прокурору, слідчому, працівникові, що здійснює дізнання) інформацію про причетних до ДТП осіб і свідків, передає йому зібрані відомості.</p> <p>Прибувши на місце пригоди, працівник поліції відповідно до вимог зазначених у пунктах 1-8, крім цього додатково:</p> <p>1. Огороджує відповідними знаками конусами або тимчасовим огороженням місце ДТП та забезпечує безпеку дорожнього руху на вказаній ділянці.</p> <p>2. У разі потреби організовує рух транспорту в об'їзд, а в разі неможливості зробити це та при відсутності потерпілих фіксує в присутності двох понятих і учасників ДТП розташування транспортних засобів, слідів ДТП та слідів інших предметів, що мають відношення до пригоди, після чого вживає заходів щодо поновлення руху.</p> <p>3. Фіксує місце, час, вид, обставини та наслідки ДТП.</p> <p>Позначення місця ДТП.</p> <p>1. Довжина зони ДТП повинна бути мінімальна і забезпечувати безпеку осіб, що здійснюють роботи на місці ДТП, а також безпечний режим руху пішоходів і транспортних засобів.</p> <p>2. На початку зони ДТП встановлюється дорожній знак 1.39</p>	<p>кожній з них індивідуальне завдання визначити:</p> <p>1-першочергові дії патрульного на місці ДТП</p> <p>2-додаткові дії патрульного на місці ДТП</p>
--	--

<p>«Інша небезпека» (поза населеними пунктами на відстані 150–300 метрів, у населених пунктах на відстані 50–100 метрів).</p> <p>3. Інформаційне табло «Увага ДТП» встановлюється разом зі знаком 1.39 «Інша небезпека».</p> <p>4. У темний час доби й в умовах недостатньої видимості застосування світлосигнальних пристроїв (проблискових маячків) обов'язково на всіх дорогах незалежно від її освітленості.</p> <p>5. Кількість спеціальних світлових сигнальних пристроїв, що встановлюються для кожного напрямку руху в зоні ДТП, повинна бути не менше 5.</p> <p>6. Огороджувальна стрічка повинна використовуватись для огороження тієї частини місця ДТП, яка поширюється за межі проїзної частини на тротуар, а також в інших випадках, коли необхідно унеможливити шляхом застосування огороджувальної стрічки рух пішоходів у місці ДТП.</p> <p>Організація руху транспорту на місці ДТП.</p> <p>З метою попередження учасників руху про виниклу небезпеку на дорозі і для вказівки їм напрямку об'їзду місця ДТП працівниками ПС можуть використовуватися переносні дорожні знаки та світловідбиваючі тумби (конуси), що входять у комплект патрульного автомобіля.</p> <p>При відсутності дорожніх знаків виставляються регулювальники з числа працівників патрульної служби чи водіїв інших транспортних засобів.</p> <p>Головна задача патрульного, що прибув на місце ДТП, – якнайшвидше витягти потерпілих із ТЗ і надання їм долікарської допомоги.</p>		
--	--	--

<p>Однак в умовах обмеженої видимості і при відсутності на місці події осіб, здатних надати допомогу, необхідно вжити найпростіші заходи для запобігання повторної ДТП</p> <ul style="list-style-type: none"> • увімкнути спеціальні світлові сигнали на патрульному ТЗ чи аварійну сигналізацію на інших транспортних засобах, що знаходяться в зоні події, • установити знаки аварійної зупинки або миготливі ліхтарі на відстані, що забезпечує попередження про небезпеку водіїв ТЗ, що рухаються (у населених пунктах не менш 15 м, а поза їхніми межами – не менш 30 м від ТЗ, що стоять на місці пригоди). <p>Установка конусів, що огорожують місце пригоди, і дорожніх знаків повинна виконуватися так, щоб забезпечувати плавну траєкторію об'їзду місця ДТП. При відсутності спеціальних пристроїв для позначення місця пригоди можна також використовувати підручні матеріали (гілки дерев, усілякі дерев'яні щити, легкі предмети світлих тонів, соляркові смолоскипи і т. ін.). У цих цілях можуть бути використані будь-які підручні засоби (щити, дошки, ящики та інші предмети з нанесенням на них необхідної інформації).</p> <p>По мірі ліквідації наслідків вони, поряд з конусами, що огорожують місце події, і дорожніми знаками, повинні вчасно видалятися.</p> <p>На неосвітленій ділянці дороги можна поставити автомобіль із включеним ближнім світлом фар у бік місця ДТП. Важливо знати, що організація руху транспорту на місці ДТП, де об'їзд безпечно здійснити дуже важко чи неможливо, вимагає швидкого і</p>		
--	--	--

	грамотного рішення, тому що можуть виникнути значні затори в русі транспорту і нові ДТП, які з часом зажадають застосування великих зусиль для відновлення нормального руху транспорту, пішоходів, стабілізації руху громадського транспорту. Тому в окремих випадках організація руху транспорту може здійснюватися паралельно з виконанням інших першопочаткових дій патрульних на місці ДТП.		
2. 2	<p>Огляд місця ДТП.</p> <p>При ДТП основні докази здобуваються при огляді місця події та транспортних засобів. Тому виконанню цих дій повинна приділятися особлива увага.</p> <p>Методика огляду місця дорожньо-транспортної пригоди</p> <p>При огляді місця події обов'язково фіксуються такі дорожні умови:</p> <ul style="list-style-type: none"> - назва , напрямок дороги відносно сторін горизонту; - план дороги (пряма ділянка, перехрестя і його форма, повороти й закруглення дороги, їх напрямки й радіуси); - поздовжній профіль дороги (випуклий, горизонтальний, двоскатний, односкатний, його величина); - ширина проїжджої частини дороги; - тип дорожнього покриття (асфальтобетон, цементобетон, бруківка, гравій, пісок і т. д.); - стан дорожнього покриття (сухе, мокре, забруднене, ожеледь, сніг, льодовий покрив, вигляд, розміри та місце їх розташування і т. д.); - пошкодження дорожнього покриття (місце розташування, конфігурація вибоїн, розміри та вигляд країв і т. д.); - ширина правого й лівого узбіччя; 	25	<p>Студентам роз'яснюється особливість місць та умов огляду ДТП</p> <p>Провести розбір видів ДТП які можуть виникнути на аварійно-небезпечних ділянках дороги та особливість їх огляду.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо порядку огляду ДТП.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - тип покриття узбіччя і його стан (укріплене, м'яке, вкрите щебенем, піском, травою, снігом, кригою і т. д.); - пошкодження на узбіччях; - ширина тротуарів; - висота бордюрів; - наявність перешкод на проїжджій частині дороги, узбіччях, тротуарах; - глибина кюветів; - довжина відкосів кюветів, їх стан; - дорожні знаки на відстані 300 м в обидва боки, зона дії знаків, правильність їх установлення і стан; - розмітка проїжджої частини в зоні місця ДТП; - зовнішнє оточення місця ДТП (відкрита місцевість, дерева, будови, обриви і т. д.); - спосіб регулювання дорожнього руху на регульованому перехресті (регулювальник або світлофор, його тип, режим роботи, місцезнаходження, справність); - видимість поверхні проїжджої частини по осьовій лінії; - коефіцієнт зчеплення коліс транспортного засобу з дорожнім покриттям. <p>Оскільки межі огляду відразу встановити важко, спочатку рекомендується оглянути ті місця, де знаходяться основні об'єкти пригоди: автомобілі, інші транспортні засоби тощо. Потім, рухаючись у напрямку, зворотному руху автомобіля (або в напрямку, що відповідає руху автомобіля, який зник із місця пригоди), слід оглянути узбіччя, тротуари та прилеглі ділянки.</p> <p>Першочергову увагу при огляді, безумовно, приділяють об'єктам, що мають безпосереднє відношення до пригоди: слідам гальмування, розташуванню транспортних засобів, місцезнаходженню великих предметів.</p>		
--	--	--

	Проте слід враховувати, що нерідко і незначні об'єкти, які на перший погляд здаються несуттєвими, можуть мати важливе значення при розслідуванні пригоди. Тому при огляді слід фіксувати всі помічені на дорозі сліди та предмети. Часто розташування плям електроліту або іншої рідини, осколків скла, ґрунту, що обсипався, поламаних деталей, подряпин на дорожньому покритті служать відправною точкою для інженерних розрахунків та відновлення механізму пригоди.		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Визначити зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди

Додаток

Ситуативні завдання:

Ситуація 1

23.08.2016 року, в 19.40 год. в м. Харкові, керуючи автомобілем, ВАЗ-21011, державний номер № АХ 56-78 БЖ, рухаючись зі швидкістю 90 км/год., здійснив обгін на перехресті вулиць Сумської - Маяцького, потрапив у дорожньо-транспортну пригоду.

Завдання: Визначте алгоритм дій поліцейського у даній ситуації.

Ситуація 2

Через неврегульоване перехрестя по головній дорозі рухався автомобіль А зі швидкістю 90 км/год., в момент перетинання перехрестя відчув сильний удар справа у наслідок зіткнення з автомобілем Б, який рухався через перехрестя по другорядній дорозі. Після події один з водіїв викликав поліцію.

Завдання: Визначте алгоритм дій поліцейських у даній ситуації. Які документи мають бути складені?

Ситуація 3

Водій автомобіля МАЗДА зупинився перед нерегульованим перехрестям. Через 10-15 сек. він відчув удар в задню частину свого автомобіля внаслідок зіткнення автомобілем БМВ. Після цього водій автомобіля БМВ від'їхав назад, об'їхав автомобіль МАЗДА з правого боку та почав тікати з місця пригоди.

На сусідній вулиці водій автомобіля МАЗДА наздогнав та зупинив автомобіль БМВ, викликавши на місце події працівників поліції.

Завдання: Визначити алгоритм дій поліцейських, що прибули на місце події? Пояснити, чи можна кваліфікувати дії водія автомобіля БМВ, як залишення місця дорожньо-транспортної пригоди. Пояснити, чи можна кваліфікувати дії водія автомобіля МАЗДА, як залишення місця дорожньо-транспортної пригоди.

Ситуація 4

Після отримання повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду патрульні поліцейські прибули на місце пригоди. Здійснили огляд місця події та не виявили одного з учасників пригоди, хоча автомобіль, в салоні якого були наявні плями бурого кольору схожі на кров, залишився на місці.

Завдання: Визначте помилки, які допустили патрульні, алгоритм подальших дій, а також охарактеризуйте процес огляду місця події.

Ситуація 5

О 23 годині 30 хвилин 07.03.2017 водій автомобіля ФІАТ не справився з керуванням авто і скоїв наїзд на бетонний стовп біля зупинки «вул. Південнопроектна», причинивши тілесні пошкодження собі і пасажиру. На місце прибув через 15 хвилин патруль патрульної поліції. негайно була викликана швидка медична допомога. Лікарі надали допомогу потерпілим і пояснили, що в учасників дорожньо-транспортної пригоди пошкодження брови і лоба, та загрози їх здоров'ю немає. Вони поміщенню до лікарні не підлягають, хоча і отримали тілесні ушкодження. Медичні працівники заявили, що водій С. знаходиться під впливом невідомого сп'яніння. Поліцейський на водія С. автомобіля ФІАТ склав протокол про адміністративне правопорушення за статтею 130 КУпАП і пояснив учасникам дорожньо-транспортної пригоди, що необхідно викликати евакуатор, з проїжджої частини дороги вилучити пошкоджене авто. Дочекавшись евакуатора, поліцейські допомогли помістити пошкоджене авто на евакуатор. З місця події поїхали, забравши з собою посвідчення водія С., свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу і поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності. Пояснивши, щоб вони удвох з'явилися у відділенні поліції, назвавши адресу.

Завдання: Визначте помилки, які допустили патрульні. Опишіть правильний порядок дій патрульних та документи, що мають бути складені.

Контрольні питання:

1. Визначте перелік нормативних актів, які регламентують діяльність поліції у сфері оформлення дорожньо-транспортної пригоди.
2. Визначення дорожньо-транспортної пригоди.

3. Ознаки дорожньо-транспортної пригоди.
4. Що не є дорожньо-транспортною пригодою.
5. На що треба дивитися та звертати увагу при огляді місця дорожньо-транспортної пригоди?
6. Пригоди, які не обліковуються як дорожньо-транспортні пригоди.
7. Міри особистої безпеки під час оформлення матеріалів дорожньо-транспортні пригоди.
8. Огляд транспортних засобів та перевірка їх технічного стану
9. Встановлення особи, винної в дорожньо-транспортній пригоді.
10. Позначення місця дорожньо-транспортної пригоди.
11. Вимоги до огороження місця дорожньо-транспортної пригоди і організації його об'їзду.
12. Виготовлення схеми дорожньо-транспортної пригоди.
13. Додаткові обставини, які підлягають з'ясуванню при опитуванні очевидця дорожньо-транспортної пригоди (пасажира, пішохода, водія іншого транспортного засобу тощо)
14. Предмет доказування у справах про порушення правил дорожнього руху, що спричинили дорожньо-транспортної пригоди
15. Опитування учасників дорожньо-транспортної пригоди та свідків
16. Тактичні прийоми опитування і їх психологічні основи
17. Обставини, що підлягають з'ясуванню під час опитування водія, учасників та свідків події.

Тема № 6: «Визначення та фіксація фактичних даних. Встановлення особи, чий дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди».

Практичне заняття № 1: «Визначення та фіксація фактичних даних. Встановлення особи, чий дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди».

Навчальна мета заняття:

- сформулювати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Предмет доказування у справах про порушення правил дорожнього руху, що спричинили ДТП.
2. Опитування учасників ДТП та свідків.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
4. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
5. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>
6. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно- методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	1. Предмет доказування у справах про порушення правил дорожнього руху, що спричинили ДТП Предмет доказування - це коло обставин, які належить установити по адміністративній справі. Метою доказування є встановлення об'єктивної істини; а предмет доказування вказує на коло обставин, які утворюють юридичне значимі елементи такої істини. Предмет доказування закріплюється або шляхом перелічення обставин, що мають бути встановленими в ході адміністративного розгляду та /або перелічення питань, які провід зобов'язаний вирішити при прийнятті адміністративного рішення. Оскільки у вітчизняній юридичній науці панує погляд про абсолютність істини, то необхідно вводити таке правове поняття, як межі доказування. Межі доказування - це такий ступінь достатності і достовірності системи доказів, який дозволяє зробити однозначний і неспростовний висновок як	40	Викладач роз'яснює, якими засобами доказування (носіями фактичних даних) можна встановити реальні обставини ДТП Зазначти, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі. Викладач розподіляє групу на 2 підгрупи і дає кожній з них

<p>по кожному з елементів предмета доказування, так і по справі в цілому. Він характеризується повним, усебічним та об'єктивним дослідженням усіх обставин справи. Повнота в адміністративному процесі, зокрема, означає, що всі зацікавлені особи мали можливість узяти участь у провадженні: повідомлення про адміністративний розгляд виконані у належний спосіб. Усебічність - це глибоке вивчення всієї сукупності належних до справи обставин, їх сторін, реально існуючих між ними зв'язків і взаємозалежностей.</p> <p>Засобами доказування (носіями фактичних даних) є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) пояснення. 2) матеріали-письмові докази: заяви сторін і додані до них документи, акти, що закріплюють фактичні дані, письмові пояснення учасників; 3) усні пояснення учасників.; 4) відео- та звукозапис; 5) речові докази; 6) висновки експертів; 7) протоколи. Вони є носіями доказової інформації різного рівня: вони містять фактичні дані, що мають значення основних доказів, а також допоміжні докази. В якості останніх виступають дані про процедуру процесуальної дії, що дозволяє судити про достовірність закріплених висновків за результатами процесуальної дії. Доказове значення мають не тільки самі процесуальні документи, але й різні додатки до них. <p>Експертиза - це дослідження з використанням спеціальних знань, що проводиться експертом за рішенням суб'єкта (проводу), і спрямоване на з'ясування обставин, які мають значення по справі. У рішенні про призначення експертизи зазначається: підстави та умови проведення експертизи, предмет експертизи, об'єкти експертизи, експерта</p>	<p>загальне завдання визначити:</p> <p>Засобами доказування при виникненні ДТП.</p>
---	---

	<p>чи заклад, де буде проводитись дослідження, місце і час проведення експертизи.</p> <p>Складом правопорушення за цією статтею є порушення учасниками дорожнього руху правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна.</p> <p>Оскільки зазначені правопорушення спричинили пошкодження транспортних засобів, вантажів, шляхів, шляхових та інших споруд чи іншого майна, об'єктом правопорушень, передбачених коментованою статтею, будуть також суспільні відносини у сфері власності, а об'єктивна сторона має бути доповнена вказівкою на настання наслідків у вигляді майнової шкоди, тобто склад правопорушень трансформується у формальний.</p> <p>Крім того, слід розмежовувати склад правопорушень, передбачених коментованою статтею, та випадки настання цивільно-правової або кримінальної відповідальності. Умовами настання адміністративної, а не іншого виду юридичної відповідальності є такі: а) Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини у формі умислу або необережності.</p> <p>Суб'єктом правопорушення може бути лише водій транспортного засобу.</p> <p>Ознаки складу адміністративного правопорушення повинні бути зафіксовані шляхом складання відповідних документів.</p>		
2. 2	<p>2. Опитування учасників ДТП та свідків</p> <p>У системі дій, здійснюваних на початковому етапі дослідження обставин вчинення дорожньо-транспортної пригоди, одне із основних місць займає опитування (відібрання пояснення) його учасників та свідків.</p>	25	Студентам роз'яснюється особливість порядку опитування при ДТП учасників та свідків.

<p>Пояснення - ефективний засіб одержання доказів, який широко використовується в процесі перевірки обставин дорожньо-транспортні пригоди.</p> <p>Свідком може бути будь-яка особа, якій стали відомі обставини вчинення ДТП, або дані, що характеризують винну особу. Відмовитися давати пояснення як свідки мають право:</p> <p>члени сім'ї, близькі родичі, усиновлені, усиновителі винної особи;</p> <p>особа, яка своїми поясненнями викривала б себе, членів сім'ї, близьких родичів, усиновленого, усиновителя у вчиненні правопорушення.</p> <p>Без власної згоди не можуть бути опитані як свідки особи, які мають право дипломатичної недоторканності, а також працівники дипломатичних представництв - без згоди дипломатичного представника.</p> <p>Підготовка до опитування</p> <p>Ефективність опитування багато в чому залежить від ретельності його підготовки. Підготовчі дії патрульного перед опитуванням включаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> • у визначенні предмета опитування, • уважному вивченні матеріалів щодо дорожньо-транспортної пригоди, • у визначенні обставин, про які буде опитана особа, • у вивченні особи того, хто буде опитаний, і його відносин з іншими учасниками пригоди, • у виборі часу й місця опитування, створенні нормальної для проведення слідчої дії обстановки, • у відборі речових доказів та адмінматеріалів про дорожньо-транспортну пригоду, які необхідно буде використати при опитуванні, • у забезпеченні у необхідних випадках участі перекладача, спеціаліста чи інших осіб. 	<p>Провести розбір хто являється свідком при ДТП.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання в чому заключаються підготовчі дії патрульного перед опитуванням.</p>
---	--

<p>Важливе значення має планування опитування, чітка уява патрульного про його мету, обставини, що потрібно в'яснити, тактичні прийоми, які будуть застосовані. Без цього допит буде носити стихійний характер і, як правило, не дасть необхідних результатів. Це призводить до повторних попитів, тяганини, порушення строку слідства.</p> <p>Першим рекомендується опитувати особу, від якої найбільш вірогідно можна отримати правдиві й точні показання.</p> <p>Тактичні прийоми опитування і їх психологічні основи</p> <p>Для отримання повних і правдивих пояснень необхідне застосування ефективних у даній обстановці правомірних тактичних прийомів.</p> <p>З тактичної точки зору процес опитування можна розділити на три послідовні стадії: вступну, вільну розповідь і відповіді на запитання патрульного.</p> <p>Вступна стадія заключається в тому, що патрульний з'ясовує особу учасника, свідка, який повинен представити відповідний документ (паспорт, військовий квиток, посвідчення водія тощо), роз'яснює йому ст. 63 Конституції України.</p> <p>На другій стадії особі, яка опитується, пропонується розповісти про відомі обставини, що стосуються події.</p> <p>Патрульний повинен уважно вислухати вільну розповідь, не перебиваючи її. І лише, коли особа, яка опитується, явно відволіклася від суті справи, патрульний у тактовній формі повертає її до предмета опитування.</p> <p>Як правило вільна розповідь не вирішує усіх задач опитування. Виникає необхідність задати уточнюючі запитання щоб усунути суперечності в поясненнях, а іноді, викрити опитувану особу в нещирості.</p>	
---	--

<p>Запитання, які ставить патрульний, можуть бути основними, додатковими, контрольними і такими, що уточнюють, нагадують.</p> <p>Основні запитання зазвичай охоплюють предмет опитування в цілому або його значну частину. Додаткові задаються для з'ясування обставин, упущених у вільній розповіді. Уточнюючі - щодо фактів, про які були дані нечіткі, такі, що потребують уточнення, пояснення. Запитання, що нагадують, ставляться для того, щоб допомогти згадати забуте (стосуються подій, які передувати ДТП, під час або після нього). Контрольними запитаннями перевіряють отриману при опитуванні інформацію: з'ясовують умови сприйняття події, хто ще бачив подію та інше. У ході опитування патрульний може запропонувати учаснику або свідку уточнити свої показання за допомогою наявних у матеріалах креслень, схем, макетів і перевірити, чи підтверджує він правильність складених планів і схем дорожньої події.</p> <p>Запитання повинні стосуватися справи, формулюватися конкретно, зрозуміло, грамотно, за формою й стилем відповідати рівню розвитку та знань особи, яка допитується, без будь-яких погроз та принизливих реплік на її адресу.</p> <p>Забороняється ставити запитання, у формулюванні яких міститься відповідь, частина відповіді або підказка до неї (навідні запитання).</p> <p>Вислухавши відповідь, патрульний критично оцінює її, тобто аналізує з точки зору логіки, порівнює з іншими доказами. Для викриття неправдивості пояснень винної у вчиненні ДТП особи можуть бути використані наступні тактичні прийоми: деталізація пояснень; повторні опитування про одні й ті ж факти; використання суперечностей у</p>	
--	--

	<p>поясненнях; використання інших доказів і даних, отриманих в ході перевірки.</p> <p>Особа, яка дає неправдиві показання, як правило дуже схематично викладає обставини події. Це пояснюється не тільки складністю заповнення пробілів видуманими подробицями, але й розуміння того, що детальні показання легше перевірити. Якщо ж подробиці й повідомляються, то при повторних опитуваннях щодо одних і тих же фактах проявляються суперечності.</p>		
Заклучна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Оприділити порядок опитування учасників та свідків при виникненні ДТП

Тема № 6 : «Визначення та фіксація фактичних даних. Встановлення особи, чії дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди»

Практичне заняття № 2: «Визначення та фіксація фактичних даних. Встановлення особи, чії дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів розуміння потенційно-небезпечних місць та ділянок дороги в яких найбільше зконцентровані ДТП, вміти визначити причину ДТП, встановити винуватця, скласти документи, необхідні для притягнення його до відповідальності.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Встановлення особи, винної в ДТП.
2. Дії що спричиняють ДТП.

Література:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
3. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
4. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22.08.2016 № 859 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт - 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
---	-------	-----------	----------------------------------

Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Встановлення особи, винної в ДТП Іноді трапляються випадки, коли правила дорожнього руху порушив не один, а декілька учасників ДТП. У такому випадку перед патрульним стоїть завдання встановити винуватця зіткнення. У такому разі на допомогу прийде правило про наявність причинного зв'язку між дією і наслідком. Причинним зв'язком називають таку закономірну поєднаність предметів та явищ, за якою одне явище (чи сукупність явищ) неминуче, з внутрішньою необхідністю утворює, народжує інше явище. Перше з них називають причиною, а друге — наслідками. Так, вироком Вільнянського районного суду Л. засуджено за ч. 3 ст. 286 КК. Як визнав суд, Л., рухаючись на автомобілі КамАЗ о 22 год. із ближнім світлом фар із швидкістю 55 км/год, побачив, як на трасу на відстані 60 м по ходу руху став виїжджати автомобіль ВАЗ. Л. на порушення правил дорожнього руху не знизив швидкості і, розраховуючи, що водій ВАЗа зупиниться, застосував із метою уникнення зіткнення нічим не виправданий маневр, виїхавши на смугу зустрічного руху. Однак той не зупинився і теж виїхав на ліву	40	Викладач роз'яснює, які порушення та з чієї вини можуть призвести до ДТП Зазначити, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі. Викладач розподіляє групу на 2 підгрупи і дає кожній з них загальне завдання визначити випадки, коли правила дорожнього руху порушив не один, а декілька учасників ДТП.

<p>частину дороги, де і сталося зіткнення транспортних засобів. У результаті водій ВАЗа і двоє його пасажирів були смертельно травмовані. Але суд не взяв до уваги, що аварійну ситуацію на дорозі створив, насамперед, водій ВАЗа, який на порушення правил дорожнього руху виїхав на дорогу без світлових сигналів, що позбавило Л. можливості правильно зорієнтуватися у раптовій ситуації. Тому дії Л. не були у необхідному причинному зв'язку з наслідками зіткнення транспортних засобів. За таких обставин судова колегія Верховного Суду України скасувала вирок суду щодо Л. за відсутністю у його діях складу злочину. Спрощено це виглядає так: одне явище (суспільно небезпечне діяння) породжує інше явище (злочинний наслідок). Звідси випливає: не було б діяння – не настали б і наслідки. Якщо, ж навпаки, суспільно небезпечні наслідки настали незалежно від того, чи було вчинене діяння, причинний зв'язок відсутній.</p> <p>Тобто, при будь-якому ДТП є особа, дії якої є основною (головною) причиною певних наслідків. Саме ця особа і буде винною у вчиненні правопорушення, передбаченого ст.. 124 КУпАП.</p> <p>Не встановлюється правопорушник у випадку, передбаченому приміткою до ст. 124 КУпАП, де зазначено, що особа, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, звільняється від адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, за умови, що учасники дорожньо-транспортної пригоди скористалися правом спільно скласти повідомлення про цю пригоду відповідно до Закону України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової</p>		
---	--	--

<p>відповідальності власників наземних транспортних засобів".</p> <p>Якщо на місці ДТП патрульний не може об'єктивно визначити особу, яка скоїла адміністративне правопорушення, передбачене статтею 124 КУпАП, або відсутні прямі докази її вини, він продовжує перевірку матеріалів ДТП, проводить додаткові дій (веде пошук додаткових свідків, призначає експертизи тощо)</p> <p>При цьому патрульний під час розгляду матеріалів ДТП повинен в найкоротший, але не більше одного місяця з моменту скоєння ДТП, термін, установити всі обставини її скоєння, ужити інших заходів щодо об'єктивного визначення особи (осіб), яка (які) скоїли адміністративне правопорушення, передбачене статтею 124 КУпАП, скласти відносно такої особи (осіб) протокол(и) про адміністративне правопорушення та в п'ятиденний термін прийняти по ньому рішення.</p> <p>Якщо для об'єктивного розгляду матеріалів ДТП необхідне залучення експерта, патрульний у триденний термін з моменту скоєння ДТП готується відповідний лист до регіонального підрозділу Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при МВС з переліком питань, які треба з'ясувати для прийняття об'єктивного рішення в справі.</p> <p>Якщо внаслідок ДТП немає потерпілих та не завдано матеріальної шкоди третім особам, а транспортні засоби можуть безпечно рухатися, водії (за наявності взаємної згоди в оцінці обставин скоєного) можуть прибути до найближчого підрозділу Державтоінспекції МВС або в орган чи підрозділ ОВС, на території обслуговування якого сталася пригода, для оформлення відповідних матеріалів,</p>		
--	--	--

	попередньо склавши самостійно схему місця ДТП та підписавши її особисто.		
2. 2	<p>Дії що спричиняють ДТП</p> <p>Як відомо, страхуванням не рідко цікавляться водії-початківці, які із зрозумілих причин бояться потрапити у ДТП. Для цього ми виділимо деякі характерні дорожньо-транспортні ситуації, опишемо поведінку водіїв в них і чинники, що впливають на аварійність. Найбільш масовими видами дорожньо-транспортних подій є наїзди транспортних засобів на пішоходів, зіткнення і перекидання, а також важкі дорожньо-транспортні події при роз'їзді в темний час доби. Дослідження цих видів подій дозволяють зробити важливі висновки і рекомендації, необхідні для профілактичної роботи з водіями. Аналіз показує, що ДТП виникають при цілком визначених обставинах, що постійно повторюються. Більш того, кожному виду ДТП властиві одні й ті ж аварійні ситуації, які необхідно детально розглянути.</p> <p>Наїзди на пішоходів.</p> <p>Аналіз показує, що 80 % цих ДТП відбулися, коли пішоходи переходили вулицю або дорогу справа наліво по ходу руху автомобіля. Це пояснюється, по-перше, тим, що рух пішоходів відбувається дуже близько щодо правої сторони по ходу руху автомобіля. Тому водій не завжди має можливість попередити подію. По-друге, проїжджа частина краще всього є видимою з лівого боку по ходу руху. Відповідно, коли пішохід перетинає проїжджу частину зліва направо по ходу руху автомобіля, його краще видно водію, який має більше можливості (за часом), для запобігання наїзду. Певна частина пішоходів або не знає, або не виконує правила руху, нехтуючи ними. Спостереження за поведінкою пішоходів ще на підступах</p>	25	<p>Студентам роз'яснюються дії чи бездіяльність водіїв що спричиняють ДТП</p> <p>Провести розбір ДТП які можуть повторюватися на аварійно-небезпечних ділянках дороги.</p> <p>Групу ділять на 2 підгрупи. Вони отримують завдання щодо визначення дій чи бездіяльності водіїв що спричиняють ДТП</p>

<p>до проїжджої частини – одне з основних завдань водія при русі в містах й інших населених пунктах. Найбільшу увагу водіям потрібно звертати на пішоходів, які знаходяться з правого боку по ходу руху автомобіля. Це не означає, що пішоходів, які знаходяться зліва на тротуарі (узбіччю), можна упускати з поля зору. Досить часто причинами наїздів на пішоходів є неухважність водіїв при об'їзді тих, які стоять, або пішоходів, які йдуть в тому ж напрямі, не попереджені про наближення транспортних засобів і, не озирнувшись, раптово змінили напрям руху.</p> <p>У подібних обставинах водії вважають, що безпека руху буде забезпечена самим пішоходом. На жаль, це типова помилка водія.</p> <p>Багато водіїв в своїх поясненнях співробітникам ДАІ про ДТП, пов'язаних з наїздом на пішохода, вказують, що причиною тієї або іншої події стала раптова поява пішоходів на проїжджій частині. Проте, відповідно до вимог правил дорожнього руху водії зобов'язані бути взаємно попереджувальними і уважними до навколишнього оточення та його змін. Звичайно, пішохід не може раптово з'явитися на проїжджій частині, оскільки, перш ніж там опинитися, він повинен спочатку перейти пішохідну доріжку (тротуар) у певному напрямі.</p> <p>При уважному спостереженні (око людини забезпечує видимість в секторі 120 градусів без зміни положення корпусу або голови) водій може помітити, що пішохід, ще знаходячись на тротуарі, різко змінює напрям руху. Звичайне це вказує на його намір перейти вулицю.</p> <p>Особливої обережності потрібно дотримуватися при появі дітей у полі зору водія. Якщо діти вже знаходяться на проїжджій частині, водій зобов'язаний</p>	
--	--

<p>зупинитися і пропустити їх у потрібному напрямі. В окремих ситуаціях неуважного пішохода заздалегідь необхідно попередити звуковим сигналом і, якщо він на нього не реагує, понизити швидкість руху і збільшити боковий інтервал між автомобілем та пішоходом з тим, щоб при положенні необачних дій пішохода можна було б запобігти наїзду.</p> <p>Абсолютно очевидно, пасажирські транспортні засоби, що стоять на зупинці, постійно створюють аварійну ситуацію для інших проїжджаючих транспортних засобів, закриваючи оглядовість водія у бік пішохідного руху (тротуарів), а пішоходам – у бік проїжджаючих транспортних засобів. У цих випадках Правила Дорожнього Руху наказують водіям дотримуватися особливої обережності.</p> <p>В середньому кожен восьмий випадок наїзду на пішохода здійснений при роз'їзді транспортних засобів в світлий час доби, коли пішохід намагався переходити проїжджу частину вулиці, ззаду проїжджаючого транспортного засобу. При аналізі таких наїздів на пішохідів водії вважають, що з їхньої сторони при вказаних обставинах порушень ПДР не було і не могло бути. Проте ці водії неправильно розуміють обставини вказаних ДТП: якби водій перед роз'їздом звертав особливу увагу на ту ділянку полотна дороги (вулиці), видимість на якій буде перекрита зустрічним автомобілем безпосередньо у момент роз'їзду, він зміг би у багатьох випадках уникнути такої події. На жаль, дуже часто при об'їзді пасажирських транспортних засобів, що стоять на зупинці та їхньому роз'їзді, потерпілими є діти.</p> <p>Зіткнення транспортних засобів.</p>		
---	--	--

<p>Аналіз причин виникнення зіткнень транспортних засобів показав, що кожен 10-й випадок відбувається при обгоні транспортного засобу, що їде попереду, кожен 12-й - при об'їзді автомобіля, що стоїть або іншої перешкоди, а кожен 3-й випадок - при русі транспортного засобу в крайньому лівому ряду. Основними причинами зіткнень транспортних засобів є неправильний розрахунок при об'їзді та обгоні транспортних засобів, виїзд на стрічну смугу дороги при русі в крайньому лівому ряду, самовпевненість водіїв. Однією з причин зіткнення транспортних засобів є також відсутність на рівних, прямих ділянках доріг осьової лінії, орієнтуючись по якій, водій не виїжджає на смугу стрічного руху.</p> <p>Оцінка швидкості, відстані, дотримання інтервалів при стрічному роз'їзді, обгоні і об'їзді перешкод - вирішальні умови безпечного водіння автомобіля. При стрічному роз'їзді особливу увагу потрібно звертати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на ділянку по лівій стороні дороги, видимість на якій буде перекрита у момент роз'їзду, звідки можливий раптовий вихід пішохода на проїжджу частину; - на правильність вибору інтервалу для безпечного роз'їзду із зустрічним транспортним засобом; <p>Окрім дотримання інших елементів при обгоні, необхідними умовами забезпечення безпеки руху є оцінка швидкості та відстані до автомобіля, що наближається з протилежного напрямку, вибір правильного інтервалу між автомобілем, що обганяє і автомобілем, що йде на обгін, оглядовість ділянки дороги, перекритої транспортним засобом, що обганяє.</p> <p>Перекидання транспортних засобів.</p> <p>Дослідження обставин, при яких вони виникають, свідчать, що переважна</p>	
--	--

<p>більшість цих подій виникають із-за неправильних прийомів водіння автомобіля, а саме: рух на ухилах з вимкненою коробкою передач, виїзд на слизьке узбіччя, застосування гальмування при ковзкості дорожнього покриття, різке маневрування і т.д. Дослідження також показують, що водії не завжди усвідомлюють можливі наслідки, коли управляють автомобілем на узвозах і ухилах без включеної коробки передач навіть тоді, коли, виїжджають на слизьке узбіччя. У таких випадках вони застосовують гальмування. Це пояснюється тим, що при вказаних обставинах не завжди виникають дорожньо-транспортні події, тому у водіїв породжується переконаність відсутності небезпеки.</p> <p>Забруднена або обмерзла проїжджа частина – аварійні умови для руху транспортних засобів. Багато водіїв неправильно вибирають швидкість руху при ковзкості проїжджої частини. Водії недооцінюють той факт, що дорожній пил на початку дощу створює на дорозі плівку, яка значно знижує зчеплення колеса з покриттям дороги. Тому при різкому гальмуванні або різкому маневрі автомобіль втрачає стійкість, збільшуючи його зупинний шлях.</p> <p>Дорожньо-транспортні події при роз'їзді в темний час доби.</p> <p>Маються на увазі події при короткочасному засліпленні світлом фар водія автомобіля. Правила руху вимагають, щоб водій при засліпленні зупинився. Оскільки практично у всіх випадках при роз'їзді транспортних засобів в темний час доби незалежно від того, чи було в даному випадку засліплення чи ні, водії постійно знаходяться в аварійних ситуаціях, і в якісь долі секунди за автомобілями при їхньому роз'їзді постійно існує невидима</p>	
--	--

	<p>зона. При роз'їзді транспортних засобів в нічний час необхідно оцінити, чи достатня відстань, що проглядається попереду автомобіля, для його зупинки при даній швидкості руху. Тільки такі дії водія дають можливість забезпечити безпеку руху в нічний час.</p> <p>Грубі порушення ПДД з тяжкими наслідками.</p> <p>Практика показує, що найбільш тяжкі наслідки виникають при зіткненні транспортних засобів, що рухаються назустріч один одному. Науковими дослідженнями встановлено, що при лобовому зіткненні, наприклад, на швидкості 80 км/г через 0,05 сік після удару на водія і пасажирів діє сила інерції приблизно в 4000 кг Одна з дорожніх лабораторій Лондона досліджувала близько 600 зіткнень і перекидань автомобілів. З 837 водіїв і пасажирів цих автомобілів 552 залишилися неушкодженими завдяки ременям безпеки. А серед 218 важко поранених 180 припадало на частку тих, хто не користувався ременями безпеки. За даними 28000 ДТП в Швеції, ремені безпеки знижують поранення від органів управління автомобілем на 36 %, від вітрового скла - на 63 %, від низу щитка приладів - на 53 %, даху - на 79 %. Дослідження у Фінляндії показали, що кожен третій із загиблих при ДТП міг бути врятований, якби користувався ременями безпеки.</p>		
Заключна частина 5 хв.			
3.1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2	Завдання на самопідготовку.	2	Наслідки бездіяльності водіями на дорозі при виникненні небезпек

Додаток

Ситуативні завдання:

Ситуація 1

Поблизу перехрестя трапилась дорожньо-транспортна пригода з участі двох автомобілів А та Б, в результаті якого автомобіль А скоїв зіткнення з автомобілем Б, який зупинився перед світлофором.

Як пояснив водій автомобіля Б, коли він зупинився перед світлофором то відчув сильний удар в задню частину свого автомобіля.

В свою чергу, водій автомобіля А повідомив, що коли він стояв позаду автомобіля Б, він несподівано почав рухатись заднім ходом, внаслідок чого і трапилось зіткнення.

Завдання: Визначити дії патрульного в цьому випадку. Алгоритм встановлення особи, чії дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди.

Ситуація 2

Водій мікроавтобуса МЕРСЕДЕС рухаючись автодорогою Харків – Київ почав здійснювати обгін вільною смугою (з ліва) ваговоз. В той час, водій ФОЛЬКСВАГЕН, наближаючись з великою швидкістю позаду, почав використовуючи дальнє світло фар подавати сигнали щоб водій МЕРСЕДЕСУ надав перевагу в русі. У зв'язку з відмовою у наданні переваг у русі, водій ФОЛЬКСВАГЕН здійснив обгін автомобіля та зіткнувся з автомобілем МЕРСЕДЕС. Водій автомобіля МЕРСЕДЕС викликав поліцію.

Завдання: Визначити алгоритм встановлення особи, чії дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди.

Ситуація 3

Рольова гра

Відбулась дорожньо-транспортна пригода за участі двох легкових автомобілів, близько 12 години ранку, ймовірно внаслідок недотримання безпечної дистанції водієм автомобілю А. Внаслідок дорожньо-транспортної пригоди, тілесних ушкоджень не спричинено. Обидва автомобілі можуть продовжити рух самостійно. Водії викликали патрульних. Водій автомобілю А наполягає на занадто різкому гальмуванні водієм автомобілю Б. Патрульні приїхали через 4 хвилини після виклику.

Ролі: 2 водії, пасажир автомобілю А — жінка, яка сварливо захищає свого чоловіка, пасажир автомобілю Б — 10-річна дитина, свідок, 2 патрульних.

Завдання: патрульні повинні з'ясувати хто винний у даній ситуації, імітувати складання документів, встановити та обґрунтувати способи фіксації даних пригоди.

Контрольні питання:

1. Предмет доказування у справах про порушення правил дорожнього руху, що спричинили дорожньо-транспортну пригороду.
2. Опитування учасників дорожньо-транспортної пригоди та свідків.
3. Тактичні прийоми опитування і їх психологічні основи.

4. Обставини, що підлягають з'ясуванню під час опитування водія, учасників та свідків події.
5. Огляд транспортних засобів та перевірка їх технічного стану.
6. Встановлення особи, винної в дорожньо-транспортній пригоді.
7. Позначення місця дорожньо-транспортної пригоди.
8. Вимоги до огороження місця дорожньо-транспортної пригоди і організації його об'їзду.
9. Виготовлення схеми дорожньо-транспортної пригоди.
10. Додаткові обставини, які підлягають з'ясуванню при опитуванні очевидця дорожньо-транспортної пригоди (пасажира, пішохода, водія іншого транспортного
11. Аналіз механічних пошкоджень на транспортних засобах.
12. Опитування учасників та очевидців пригоди, як джерела додаткової інформації.
13. Перехресні опитування учасників та очевидців пригоди.
14. Перелік питань, на які можна звернути увагу у поясненні:
15. Види документів на місці дорожньо-транспортної пригоди при оформленні події.
16. Що робити, якщо важко визначити статус учасників дорожньо-транспортної пригоди?
17. Матеріали, з якими можуть знайомитись учасники дорожньо-транспортної пригоди.
18. Аналіз записів відео реєстраторів.
19. Обстеження території, яка прилягає до місця дорожньо-транспортної пригоди з метою виявлення камер зовнішнього відеоспостереження.
20. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності
21. Правопорушник як учасник дорожньо-транспортної пригоди.
22. Правовий статус правопорушника
23. Особливості участі правопорушника при оформленні дорожньо-транспортної пригоди.
24. Порядок перевірки документації водія.
25. Ознаки алкогольного та наркотичного сп'яніння.
26. Перелік документів, які повинен мати при собі водій механічного транспортного засобу.
27. Підстави і порядок тимчасового вилучення посвідчення водія.
28. Порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.
29. Потерпілий як учасник дорожньо-транспортної пригоди.
30. Правовий статус потерпілого.
31. Особливості участі потерпілого при оформленні дорожньо-транспортної пригоди.
32. Пояснення учасників пригоди та свідків.
33. Умови складання протоколу про адміністративне правопорушення.

34. Документи, що додаються до протоколу про адміністративне правопорушення.
35. Схема місця дорожньо-транспортної пригоди.
36. Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія
37. Повноваження поліцейських щодо складання документів при оформленні дорожньо-транспортної пригоди.

Тема № 7: «Огляд на стан сп'яніння. Принцип роботи та призначення алкотестера»

Практичне заняття № 1: «Огляд на стан сп'яніння. Принцип роботи та призначення алкотестера»

Навчальна мета заняття:

- сформувати у студентів порядок роботи проведення огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі – стан сп'яніння), та оформлення результатів такого огляду.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння.
2. Проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння поліцейським і оформлення його результатів

Література:.

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Національну гвардію України». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 17, ст.594. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
3. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
5. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
6. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння. Огляду на стан сп'яніння підлягають водії транспортних засобів, щодо яких у поліцейського уповноваженого підрозділу Національної поліції України (далі – поліцейський) є підстави вважати, що вони перебувають у стані сп'яніння згідно з ознаками такого стану. Ознаками алкогольного сп'яніння є: запах алкоголю з порожнини рота; порушення координації рухів; порушення мови; виражене тремтіння пальців рук; різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя; поведінка, що не відповідає обстановці. Ознаками наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під	40	<i>Виступ викладача</i> Викладач роз'яснює, що особа в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння підвищує рівень небезпеки виникнення ДТП Зазначити, що – дотримання правил дорожнього руху всіма учасниками являє собою максимальну запоруку безпеки на дорозі.

	<p>впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, є:</p> <p>наявність однієї чи декількох ознак стану алкогольного сп'яніння (крім запаху алкоголю з порожнини рота); звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло;</p> <p>сповільненість або навпаки підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови; почервоніння обличчя або неприродна блідість.</p> <p>Огляд на стан сп'яніння проводиться:</p> <p>поліцейським на місці зупинки транспортного засобу з використанням спеціальних технічних засобів, дозволених до застосування МОЗ та Держспоживстандартом (далі – спеціальні технічні засоби); лікарем закладу охорони здоров'я (у сільській місцевості за відсутності лікаря – фельдшером фельдшерсько-акушерського пункту, який пройшов спеціальну підготовку).</p> <p>У разі відмови водія транспортного засобу від проходження огляду на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу або його незгоди з результатами огляду, проведеного поліцейським, такий огляд проводиться в найближчому закладі охорони здоров'я, якому надано право на його проведення (далі – заклад охорони здоров'я).</p> <p>У разі скоєння дорожньо-транспортної пригоди (далі – ДТП), унаслідок якої є особи, що загинули або травмовані, проведення огляду на стан сп'яніння учасників цієї пригоди є обов'язковим у закладі охорони здоров'я.</p>		<p>Викладач розподіляє групу на малі підгрупи по 3-4 особи та роздає завдання щодо видів та ознак сп'яніння</p> <p>У підсумку відбувається обговорення стану профілактики керування автомобілем в стані сп'яніння з зазначеними групами.</p>
2.2	<p>Проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння поліцейським і оформлення його результатів</p>	25	<p>Виступ викладача. Студентам роз'яснюється порядок проведення огляду на</p>

<p>1. За наявності ознак сп'яніння поліцейський проводить огляд за допомогою спеціальних технічних засобів, дозволених до застосування МОЗ та Держспоживстандартом.</p> <p>2. Огляд на стан алкогольного сп'яніння водія транспортного засобу здійснюється поліцейськими, які мають спеціальні знання.</p> <p>3. Поліцейськими використовуються спеціальні технічні засоби, які мають, зокрема, сертифікат відповідності та свідоцтво про перевірку робочого засобу вимірювальної техніки.</p> <p>4. Огляд на стан сп'яніння проводиться з дотриманням інструкції з експлуатації спеціального технічного засобу та фіксацією результатів на паперових та електронних носіях, якщо спеціальний технічний засіб має такі функції.</p> <p>5. Перед проведенням огляду на стан сп'яніння поліцейський інформує особу, яка підлягає огляду на стан сп'яніння, про порядок застосування спеціального технічного засобу та на її вимогу надає сертифікат відповідності та свідоцтво про перевірку робочого засобу вимірювальної техніки.</p> <p>6. Огляд на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу проводиться в присутності двох свідків.</p> <p>Не можуть бути залучені як свідки поліцейські або особи, щодо неупередженості яких є сумніви.</p> <p>7. Установлення стану алкогольного сп'яніння здійснюється на підставі огляду, який проводиться поліцейським з використанням спеціальних технічних засобів, показники яких після проведення тесту мають цифровий показник більше 0,2 проміле алкоголю в крові.</p>	<p>стан алкогольного сп'яніння поліцейським і оформлення його результатів</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати при сп'янінні.</p> <p>Викладач застосовує метод мозкового штурму. Вся група приймає активну участь в опитуванні. Вони отримують завдання щодо визначення особливостей проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння поліцейським і оформлення його результатів.</p>
---	--

<p>8. Форма направлення на огляд водія транспортного засобу з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.</p> <p>9. З метою забезпечення достовірності результатів огляду водіїв транспортних засобів, які мають бути оглянуті в закладах охорони здоров'я, поліцейський забезпечує доставку цих осіб до найближчого закладу охорони здоров'я не пізніше ніж протягом двох годин з моменту виявлення підстав для його проведення.</p> <p>10. Результати огляду на стан сп'яніння водія транспортного засобу, проведеного поліцейським, зазначаються в акті огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів (далі – акт огляду). У випадку установлення стану сп'яніння результати огляду, проведеного поліцейським, зазначаються у протоколі про адміністративне правопорушення, до якого долучається акт огляду.</p> <p>Акт огляду складається у двох примірниках, один з яких вручається водію, а другий залишається у поліцейського та/або долучається до протоколу про адміністративне правопорушення у разі встановлення стану сп'яніння.</p> <p>Якщо технічними характеристиками спеціального технічного засобу передбачається роздрукування на папері його показників, ці результати долучаються до протоколу про адміністративне правопорушення.</p> <p>11. Оформлення матеріалів огляду на стан сп'яніння водія транспортного</p>		
--	--	--

	<p>засобу здійснюється згідно з чинним законодавством.</p> <p>12. У разі наявності підстав вважати, що водій транспортного засобу перебуває у стані наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції поліцейський направляє цю особу до найближчого закладу охорони здоров'я.</p>		
Заключна частина 5 хв.			
3. 1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3. 2	Завдання на самопідготовку.	2	Етапи огляду на стан алкогольного сп'яніння поліцейським і порядок оформлення його результатів

Тема № 7: «Огляд на стан сп'яніння. Принцип роботи та призначення алкотестера»

Практичне заняття № 2: «Огляд на стан сп'яніння. Принцип роботи та призначення алкотестера»

Навчальна мета заняття:

- сформулювати у студентів порядок роботи проведення огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі – стан сп'яніння), та оформлення результатів такого огляду.

Кількість годин: 80 хвилин

Місце проведення: навчальна аудиторія, навчальний полігон.

Навчальні питання:

1. Порядок проведення медичного огляду водія на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння.
2. Характеристика алкотестера DRAGER 6820.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Національну гвардію України». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 17, ст.594. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
3. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
5. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
6. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

Матеріально - технічне забезпечення:

1. Фліпчарт- 1 шт.
2. Навчальні моделі автомобілів.
3. Схеми перехресть.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ:

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина 10 хв.			
1.	Організація студентів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу студентів.
Основна частина 65 хв.			
2. 1	Порядок проведення медичного огляду водія на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння. <p>Порядок проведення медичного огляду затверджений відповідною Постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008р. та низкою інших нормативно правових актів, таких як Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015р., ст. 266 Кодексу України про адміністративні правопорушення та ін. Такий огляд проводиться працівником поліції або лікарем закладу охорони здоров'я чи фельдшером в сільській місцевості. Кожен з видів огляду має свої особливості, що полягають у наступному:</p> <p>Огляд поліцейським здійснюється на місці зупинки транспортного засобу. До огляду обов'язково залучаються 2 свідки, якими не можуть бути працівники поліції, і які не повинні викликати сумнівів у своїй неупередженості. Свідки мають бути</p>		<i>Виступ викладача</i> <p>Викладач роз'яснює, що особа в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння підвищує рівень небезпеки виникнення ДТП</p> <p>Викладач розподіляє групу на малі підгрупи по 3-4 особи та роздає завдання щодо видів та ознак сп'яніння</p>

<p>безперервно присутні протягом усього часу проведення огляду. У результаті огляду складається Акт у 2 примірниках: перший примірник передається під підпис особі щодо якої проводиться огляд, а другий залишається у працівника поліції та залучається до протоколу. При проведенні огляду використовуються виключно ті спеціальні технічні засоби (далі алкотестери), що прямо передбачені Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01.03.2010р. та застосовуються лише посадовою особою Національної поліції. Також слід мати на увазі, що перед застосуванням алкотестеру, особу щодо якої проводиться огляд мають проінформувати про порядок застосування алкотестеру, та на вимогу цієї особи – пред'явити сертифікат відповідності та свідоцтво про перевірку робочого засобу вимірювальної техніки. Якщо алкотестер підтверджує стан сп'яніння, то поліцейським складається протокол про адміністративне правопорушення, до якого додається Акт про медичний огляд і роздруківка із результатами алкотестеру, якщо технічний засіб має такі функції. У випадку відмови від проведення огляду на місці зупинки транспортного засобу чи незгоди з результатами такої перевірки, особа направляється до відповідного закладу охорони здоров'я. Огляд має бути здійснений не пізніше ніж протягом 2 годин з моменту виявлення для нього підстав та в присутності працівника поліції. За результатами огляду закладом охорони здоров'я має бути складено висновок у 3 примірниках: по одному – для поліцейського та водія транспортного засобу, а третій залишається в закладі</p>	<p>У підсумку відбувається обговорення стану профілактики керування автомобілем в стані сп'яніння з зазначеними групами.</p>
--	--

	охорони здоров'я. У випадку виявлення стану сп'яніння, висновок додається до протоколу про адміністративне правопорушення. У разі відмови особи від проходження медичного огляду в закладі охорони здоров'я поліцейським, в присутності 2 свідків, складається протокол про адміністративне правопорушення, в якому детально описуються ознаки сп'яніння і дії водія щодо ухилення від огляду.		
2. 2	<p>Технічні характеристики алкотестера DRAGER 6820.</p> <p>1 в Україні у розпорядженні поліцейських знаходиться спеціальний технічний прилад — алкотестер DRAGER 6820.</p> <p>Технічні характеристики алкотестер DRAGER 6820:</p> <p>Метод тестування: електрохімічний датчик Drager з технологією 1/4“; для визначення вмісту алкоголю повітрі, що видихається</p> <p>Діапазон вимірювань: від 0 до 2.5 проміле; наявність індикатору перевищення значення вимірювання на дисплеї.</p> <p>Стандартна проба: автоматичний забір зразка після досягнення мінімального об'єму</p> <p>Можлива пасивна перевірка або забір зразка вручну</p> <p>Час виходу на режим готовності: приблизно 2 с після вмикання</p> <p>Результати тестів виводяться на дисплей приблизно через 3 с (при 0 %), 10 с (при 0.5 мг/л, при кімнатній температурі)</p> <p>Робоча температура: від -5 до +50 °C; -4 до +122 °F</p> <p>Дисплей: графічний РК- дисплей з підсвічуванням екрана розміром 41 мм x 24 мм (128 x 64 пікселя)</p> <p>Світлодіодні індикатори 3 кольорів вказуються на повідомлення або сигнали</p>	25	<p>Виступ викладача.</p> <p>Студентам роз'яснюється порядок проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння використовуючи алкотестер.</p> <p>Провести розбір наслідків які можуть настати при керуванні транспортним засобом у стані сп'яніння.</p> <p>Викладач застосовує метод мозкового штурму.</p> <p>Вся група приймає активну участь в опитуванні. Вони отримують завдання щодо проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння поліцейським використовуючи алкотестер</p>

	<p>Акустичні сигнали: різні сигнали є індикаторами різних повідомлень</p> <p>Пам'ять: можливість збереження результатів останніх 5000 вимірювань з цифрами, датою та часом вимірювання</p> <p>Живлення: дві батарейки AA або батарейки NiMH, індикатор батареї на екрані.</p> <p>Одного набору батарейок вистачає для здійснення 1500 вимірювань.</p> <p>Заряджання: в приладі можуть використовуватися батарейки NiMH, які можна перезаряджати</p> <p>Калібрування: калібрування вологим або сухим газом</p> <p>Габаритні розміри: (висота x ширина x глибина) - 147 мм x 65 мм x 39 мм, вага приблизно 260г</p> <p>Конфігурація приладу: конфігурація приладу здійснюється через меню приладу (необхідно ввести PIN).</p> <p>Не потребує додаткового програмного забезпечення</p> <p>Вібрація та вплив: відповідає стандартам EN 60068-2-6, EN 60068-2-27, EN 60068-2-64, MIL-STD 810F</p> <p>Маркування CE відповідно до Директиви 89/336/EEC (електромагнітна сумісність)</p> <p>Інтерфейс даних: USB кабель для комп'ютера; оптичний інтерфейс для контролю друку</p> <p>Стандарт: відповідає стандарту EN 15964</p>		
Заклучна частина 5 хв.			
3.1	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2	Завдання на самопідготовку.	2	Етапи огляду на стан алкогольного сп'яніння поліцейським і порядок оформлення його результатів

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Національну гвардію України». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 17, ст.594. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
3. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Закон України «Про дорожній рух». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338. {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2754-VIII від 11.07.2019, ВВР, 2019, № 32, ст.125}. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
5. Постанова Кабінету міністрів України №1306 від 10.10.2001 «Про Правила дорожнього руху». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>

Допоміжна.

1. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для працівників міліції / І.В. Власенко, М.О. Чміль; за заг. ред. І.К. Шаши. – Х.: ХНУВС, 2012. – 288 с.
2. **Нестеренко В.Б.** Дорожньо-транспортна пригода (на укр. та рос. мові). - К., 2010. – 104 с.
3. Особливості оформлення Національною поліцією матеріалів ДТП без потерпілих : методичні рекомендації. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. – 32 с.

Інтернет-джерела

1. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>
2. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
3. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів

України від 02.03.2010 № 229. Електронна версія
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>

4. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22.08.2016 № 859 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події». Електронна версія
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16>